# WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI
(czwarta izba w składzie powiększonym)
z dnia 18 listopada 2004 r. *

W sprawie T-176/01

**Ferriere Nord SpA**, z siedzibą w Osoppo (Włochy), reprezentowana przez adwokatów: W. Viscardini Donà oraz G. Donà,

strona skarżąca,

popierana przez

**Republikę Włoską**, początkowo reprezentowaną przez U. Leanzę, działającego w charakterze pełnomocnika, następnie przez adwokatów: I. Braguglię i M. Fiorilliego, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

interwenient,

przeciwko

**Komisji Wspólnot Europejskich**, reprezentowanej przez V. Kreuschitza oraz V. Di Bucciego, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

* Język postępowania: włoski.

której przedmiotem jest, z jednej strony, wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2001/829/WE, EWWiS z dnia 28 marca 2001 r. w sprawie pomocy państwa, którą Włochy zamierzają przyznać Ferriere Nord SpA (Dz.U. L 310, str. 22) oraz, z drugiej strony, wniosek o odszkodowanie za szkodę rzekomo poniesioną przez skarżącą wskutek wydania powyższej decyzji,

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
(czwarta izba w składzie powiększonym),

w składzie: H. Legal, prezes, V. Tiili, A. W. H. Meij, M. Vilaras i N. J. Forwood, sędziowie,

sekretarz: J. Palacio González, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 stycznia 2004 r.,

wydaje następujący

**Wyrok**

## Ramy prawne

1 Z zastrzeżeniem wyjątków, art. 87 WE uznaje za niezgodną ze wspólnym rynkiem wszelką pomoc państwa w zakresie, w jakim wpływa ona na wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz która ma charakter antykonkurencyjny poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów.

2 Artykuł 88 WE przewiduje współpracę między Komisją a państwami członkowskimi w zakresie badania istniejących systemów pomocy oraz systemów nowej pomocy. Upoważnia on Komisję do działania w przypadku pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem oraz określa uprawnienia Rady.

3 Artykuł 174 WE przewiduje, że polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie w szczególności za cele zachowanie, ochronę i poprawę jakości środowiska naturalnego, jak również ochronę zdrowia ludzkiego.

4 Artykuł 7 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [88] traktatu WE (Dz.U. L 83, str. 1) dotyczący decyzji Komisji o zakończeniu formalnego postępowania wyjaśniającego stanowi:

„6. [...] Komisja podejmuje zależnie od możliwości wysiłki [starania] w celu podjęcia decyzji w terminie 18 miesięcy od wszczęcia procedury [postępowania]. Termin ten może zostać przedłużony na podstawie porozumienia między Komisją a zainteresowanym państwem członkowskim".

5 Artykuł 6 decyzji Komisji nr 2496/96/EWWiS z dnia 18 grudnia 1996 r. ustanawiającej reguły wspólnotowe w zakresie pomocy na rzecz hutnictwa żelaza i stali (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 338, str. 42), obowiązującej do dnia 22 lipca 2002 r., przewidywał odnośnie do tego postępowania:

„1. Komisja jest informowana, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy, o której mowa w art. 2–5. Tak samo jest ona informowana o planach zastosowania w sektorze hutnictwa żelaza i stali systemów pomocy, na temat których się już wypowiedziała na podstawie postanowień traktatu WE [...].

2. Komisja jest informowana w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, jednakże najpóźniej do dnia 31 grudnia 2001 r., o wszelkich planach przekazania zasobów publicznych (nabycie udziałów/akcji, subwencjonowanie kapitału, zabezpieczenia pożyczek, odszkodowania lub podobne środki) państw członkowskich, związków terytorialnych lub innych organów na rzecz przedsiębiorstw sektora hutnictwa żelaza i stali.

[...]

5. Jeżeli Komisja uważa, że określony środek finansowy może stanowić pomoc państwa w rozumieniu art. 1 bądź ma wątpliwości co do tego, czy określona pomoc jest zgodna z postanowieniami niniejszej decyzji, informuje ona o tym zainteresowane państwo członkowskie oraz wzywa zainteresowane strony i inne państwa członkowskie do przedstawienia jej swoich uwag. Jeżeli po otrzymaniu tych uwag i po umożliwieniu zainteresowanemu państwu członkowskiemu udzielenia odpowiedzi na te uwagi, Komisja stwierdzi, że dany środek stanowi pomoc niezgodną z postanowieniami niniejszej decyzji, podejmuje ona decyzję najpóźniej w terminie trzech miesięcy od otrzymania informacji koniecznych do dokonania przez nią oceny danej pomocy. Postanowienie art. 88 traktatu [EWWiS] ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie nie zastosuje się do danej decyzji.

6. Jeżeli Komisja nie wszczęła postępowania przewidzianego w ust. 5 ani nie zajęła stanowiska w inny sposób w terminie dwóch miesięcy od otrzymania zgłoszenia o danym planie, zamierzone środki mogą zostać wprowadzone w życie, pod warunkiem że państwo członkowskie uprzednio poinformowało Komisję o takim zamiarze [...]" [tłumaczenie nieoficjalne].

6 Wspólnotowe wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego (Dz.U. 1994, C 72 str. 3, zwane dalej: „wytycznymi z 1994 r."), których okres obowiązywania upływający w dniu 31 grudnia 1999 r. został przedłużony dwukrotnie: do dnia 30 czerwca 2000 r. (Dz.U. 2000, C 14, str. 8), a następnie do

dnia 31 grudnia 2000 r. (Dz.U. 2000, C 184, str. 25), miały zastosowanie we wszystkich sektorach regulowanych traktatem WE, również tych, które są przedmiotem szczególnych przepisów wspólnotowych w sprawie pomocy państwa (pkt 2). Wytyczne określały w pkt 3 warunki stosowania przepisów w sprawie pomocy państwa, w szczególności w odniesieniu do pomocy inwestycyjnej:

„3.2.1. Pomoc inwestycyjna na nieruchomości (niezbędne dla osiągnięcia celów środowiskowych), budynki, instalacje i urządzenia mające na celu ograniczenie lub wyeliminowanie zanieczyszczeń i uciążliwości bądź dostosowanie metod produkcji w celu ochrony środowiska naturalnego może zostać dozwolona w granicach ustalonych w niniejszych wytycznych. Koszty kwalifikujące się do objęcia pomocą ograniczają się wyłącznie do dodatkowych kosztów inwestycyjnych koniecznych do osiągnięcia celów ochrony środowiska naturalnego. Ogólne koszty inwestycyjne, które nie służą ochronie środowiska naturalnego, muszą zostać wykluczone. Zatem w przypadku nowych inwestycji lub inwestycji w urządzenia zastępcze nie można brać pod uwagę ogólnych kosztów inwestycyjnych przeznaczonych wyłącznie na utworzenie lub zastąpienie mocy produkcyjnych, które nie poprawiają sytuacji z punktu widzenia środowiska naturalnego. [...] W każdym razie pomoc rzekomo służąca ochronie środowiska naturalnego, jednakże w rzeczywistości przeznaczona na inwestycję ogólną, nie jest objęta niniejszymi wytycznymi [...]" [tłumaczenie nieoficjalne].

7 Punkt 3 wytycznych z 1994 r. przewidywał także szczególne warunki zezwalania na pomoc przeznaczoną na dostosowanie się przedsiębiorstw do nowych norm imperatywnych lub mającej na celu zachęcenie przedsiębiorstw do osiągnięcia rezultatów wykraczających poza normy imperatywne, jak również warunki przyznawania pomocy w przypadku braku norm imperatywnych.

8 Wspólnotowe wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego (Dz.U. 2001, C 37, str. 3, zwane dalej: „wytycznymi z 2001 r."), które zastąpiły wytyczne z 1994 r., mają, zgodnie z pkt 7, zastosowanie do pomocy przeznaczonej na ochronę środowiska naturalnego we wszystkich sektorach regulowanych traktatem WE, również tych, które są przedmiotem szczególnych przepisów wspólnotowych w sprawie pomocy państwa.

9 Co się tyczy odwołania do norm środowiskowych, pkt 20 i 21 wytycznych z 2001 r. wskazują, że aby wymogi w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego mogły być brane pod uwagę w dłuższej perspektywie czasu, ceny muszą właściwie odzwierciedlać koszty, a koszty związane z ochroną środowiska naturalnego muszą być w pełni internalizowane. Wobec tego Komisja uważa, że pomoc nie jest uzasadniona w przypadku inwestycji przeznaczonych wyłącznie na dostosowanie się przedsiębiorstw do nowych lub już istniejących norm technicznych Wspólnoty, co nie dotyczy pomocy na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), mającej na celu umożliwienie im dostosowania się do nowych norm wspólnotowych, a która może być także przydatna do zachęcenia przedsiębiorstw do osiągnięcia poziomu ochrony środowiska wyższego od poziomu wymaganego przez normy wspólnotowe.

10 Co do inwestycji branych pod uwagę, pkt 36 (zdanie pierwsze) wytycznych z 2001 r. stanowi:

„Do określonych rodzajów inwestycji zaliczają się inwestycje w ziemię [nieruchomości], które są niezbędne dla osiągnięcia celów ochrony środowiska, inwestycje w budynki, zakłady [instalacje] i urządzenia, mające na celu redukcję [ograniczenie] lub całkowite usunięcie [wyeliminowanie] zanieczyszczeń i uciążliwości oraz inwestycje służące adaptacji metod produkcji w związku z ochroną środowiska naturalnego".

11 Co się zaś tyczy kosztów kwalifikowanych, pkt 37 określa w trzech pierwszych ustępach, co następuje:

„Koszty kwalifikowane muszą ściśle ograniczać się do dodatkowych kosztów inwestycji, które są niezbędne do spełnienia celów związanych z[e] środowiskiem naturalnym.

Oznacza to, że w przypadku gdy nie ma możliwości wyraźnego wyodrębnienia kosztów inwestycji dotyczących ochrony środowiska naturalnego z kosztów całkowitych, Komisja weźmie pod uwagę obiektywne i przejrzyste metody wyliczania, np. kosztów inwestycji technicznie porównywalnych, które jednak nie zapewniają takiego samego stopnia ochrony środowiska naturalnego.

We wszystkich przypadkach, koszty kwalifikowane muszą być wyliczone w ujęciu netto w stosunku do korzyści wynikających z każdego [ewentualnego] wzrostu mocy produkcyjnej, oszczędności [kosztów] uzyskanych w ciągu pierwszych pięciu lat życia inwestycji oraz dodatkowej pomocniczej produkcji zrealizowanej w tym pięcioletnim okresie".

12 Wytyczne z 2001 r. przewidują ich obowiązywanie od momentu publikacji w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* (pkt 81), która miała miejsce w dniu 3 lutego 2001 r. Ponadto w pkt 82 wytyczne stanowią:

„Komisja będzie stosowała niniejsze wytyczne do wszystkich notyfikowanych [zgłoszonych] projektów pomocy, które będą wymagały podjęcia decyzji po opublikowaniu niniejszych wytycznych w Dzienniku Urzędowym, nawet jeżeli projekty były notyfikowane [zostały zgłoszone] przed opublikowaniem wytycznych [...]".

## Okoliczności powstania sporu

13 Włoski region autonomiczny Fruli-Wenecja Julijska uchwalił w 1978 r. przepisy mające na celu wspieranie inicjatyw przedsiębiorstw przemysłowych na rzecz ochrony środowiska. Rozpatrywane przepisy zawarte w art. 15 ust. 1 ustawy regionalnej („legge regionale") nr 47 z dnia 3 czerwca 1978 r. zostały zmienione

przepisem art. 7 ustawy regionalnej nr 23 z dnia 8 kwietnia 1982 r., a następnie przepisem art. 34 ustawy regionalnej nr 2 z dnia 20 stycznia 1992 r. Zostały one uznane za dozwolone przez Komisję [pismo SG (92) D/18803 z dnia 22 grudnia 1992 r.] i ostatecznie uchwalone na mocy ustawy regionalnej nr 3 z dnia 3 lutego 1993 r. Przepis art. 15 ust. 1 ustawy regionalnej nr 47 z dnia 3 czerwca 1978 r. w wersji zmienionej ostatnio przez ustawę regionalną nr 3 z dnia 3 lutego 1993 r. przewiduje:

„Administracja regionalna jest uprawniona do przyznawania dofinansowania w maksymalnej wysokości 20% kosztów kwalifikowanych (równowartość dotacji brutto) przedsiębiorstwom przemysłowym prowadzącym działalność od co najmniej dwóch lat, które zamierzają uruchomić lub zmodyfikować metody lub instalacje produkcyjne w celu zmniejszenia ilości lub niebezpieczeństwa wytwarzanych odpadów i emisji lub uciążliwości związanych z hałasem bądź poprawić jakość warunków pracy zgodnie z nowymi normami ustalonymi przez przepisy dotyczące danego sektora".

14 W 1998 r. włoski region autonomiczny Fruli-Wenecja Julijska głosował za przyznaniem nowych kredytów w celu zasilenia systemu pomocy zatwierdzonego przez Komisję w 1992 r. Artykuł 27 lit. c) pkt 16 ustawy regionalnej nr 3 z dnia 12 lutego 1998 r. w sprawie refinansowania ustawy regionalnej nr 2 z dnia 20 stycznia 1992 r. przewidywał kredyty budżetowe w wysokości 4500 milionów lirów włoskich (ITL) rocznie na okres 1998–2000. Te przepisy dotyczące refinansowania zostały zatwierdzone decyzją Komisji SG (98) D/7785 z dnia 18 września 1998 r.

15 Ferriere Nord SpA (zwana dalej: „Ferriere") jest przedsiębiorstwem zaliczanym do sektora przemysłu hutnictwa żelaza i stali, mechanicznego i metalurgicznego z siedzibą w Osoppo w regionie autonomicznym Fruli-Wenecja Julijska. Produkuje ono produkty hutnicze, z których jedne są objęte traktatem EWWiS, zaś inne traktatem WE. Przedsiębiorstwo, które jest jednym z głównych producentów europejskich siatki spawanej elektrycznie osiągnęło obrót w wysokości 210 800 000 EUR w 1999 r., z czego 84% we Włoszech, 11% w pozostałej części Unii Europejskiej i 5% w pozostałej części świata.

16 Ferriere zwróciła się do regionu autonomicznego Fruli-Wenecja Julijska pismem z dnia 26 marca 1997 r. z wnioskiem o dofinansowanie na podstawie art. 15 ustawy regionalnej nr 47 z dnia 3 czerwca 1978 r. w zmienionej wersji na cele realizacji nowej instalacji do produkcji siatki metalowej spawanej elektrycznie, technologicznie nowatorskiej i zdatnej do ograniczenia emisji substancji zanieczyszczających i hałasu, jak również do poprawienia warunków pracy. Całkowita inwestycja wynosiła 20 miliardów ITL.

17 Dekretem regionalnym („decreto regionale") z dnia 8 października 1998 r. region autonomiczny Fruli-Wenecja Julijska postanowił przyznać Ferriere dofinansowanie stanowiące równowartość 15% kosztów kwalifikowanych, to jest 1 650 000 000 ITL (852 154 EUR).

18 Pismem z dnia 18 lutego 1999 r., otrzymanym przez dyrekcję generalną Komisji ds. konkurencji w dniu 25 lutego 1999 r., władze włoskie zgłosiły Komisji w ramach procedury systematycznego informowania o planach przekazywania zasobów publicznych na rzecz przedsiębiorstw sektora hutnictwa żelaza i stali, przewidzianej w art. 6 ust. 1 i ust. 2 decyzji nr 2496/96, swój zamiar przyznania przedsiębiorstwu sektora hutnictwa żelaza i stali Ferriere pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego na podstawie ustawy regionalnej nr 47 z dnia 3 czerwca 1978 r. w zmienionej wersji.

19 Zgłoszenie dotyczyło pomocy inwestycyjnej na instalacje do ciągłego odlewania i na nowe urządzenie do walcowania siatki stalowej spawanej. Wypłata pomocy na rzecz tej drugiej inwestycji została zawieszona przez władze włoskie, by zapobiec trudnościom związanym z ewentualnym zwrotem w przypadku decyzji wspólnotowej uznającej pomoc za niezgodną ze wspólnym rynkiem.

20 Pismem z dnia 3 czerwca 1999 r. Komisja doręczyła Republice Włoskiej swą decyzję o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 6 ust. 5 decyzji nr 2496/96 dotyczącego pomocy C-35/99 — Włochy — Ferriere Nord (Dz.U. 1999, C 288, str. 39).

21 Władze włoskie wskazały Komisji w piśmie regionu autonomicznego Fruli-Wenecja Julijska z dnia 3 sierpnia 1999 r. skierowanym do stałego przedstawicielstwa Włoch przy Unii Europejskiej, że inwestycja związana z urządzeniem do walcowania wchodzi w zakres stosowania traktatu WE, gdyż siatka stalowa spawana produkowana przy użyciu tego wyposażenia nie stanowi produktu objętego traktatem EWWiS. Nadto władze te podniosły, że inwestycja ta odpowiada celom ochrony zdrowia i środowiska naturalnego i że działanie pomocowe mieści się w ramach pkt 3.2.1 wytycznych z 1994 r.

22 Ferriere i European Independent Steelworks Association (EISA) — w swoich pismach, odpowiednio z dnia 5 i 4 listopada 1999 r. — także podnieśli, że właściwe ramy prawne do badania działania pomocowego stanowi traktat WE.

23 Pismem z dnia 25 lipca 2000 r. władze włoskie zwróciły uwagę Komisji na to, że na wniosek Ferriere wycofały one część zgłoszenia odnoszącą się do inwestycji objętej traktatem EWWiS dotyczącą instalacji do ciągłego odlewania oraz potwierdziły część zgłoszenia odnoszącą się do inwestycji w urządzenie do walcowania, która to inwestycja dotyczy produktów hutniczych spoza EWWiS, zwracając się do Komisji z wnioskiem o wypowiedzenie się na podstawie art. 88 ust. 3 WE na temat zgodności planu ze wspólnym rynkiem.

24 Pismem z dnia 14 sierpnia 2000 r. Komisja doręczyła Republice Włoskiej swą decyzję o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE dotyczącego pomocy C-45/00 — Włochy– Ferriere Nord SpA na rzecz inwestycji w nowe urządzenie do walcowania siatki stalowej spawanej (Dz.U. 2000, C 315, str. 4). W szczególności Komisja wyjaśniła w tej decyzji, że ponieważ Ferriere jest przedsiębiorstwem, które nie prowadzi odrębnej rachunkowości dla swojej działalności z uwzględnieniem tego, czy wchodzi ona w zakres traktatu EWWiS czy też traktatu WE, Komisja musi upewnić się co do tego, że pomoc nie zostanie wykorzystana na korzyść działalności objętej traktatem EWWiS.

25 Ferriere przedstawiła swoje uwagi w piśmie z dnia 13 listopada 2000 r., w którym podkreśliła fakt istnienia rozdziału pomiędzy jej działalnością objętą traktatem EWWiS a działalnością objętą traktatem WE oraz powołała się na wagę celu ochrony środowiska naturalnego, jaki miała zrealizować jej inwestycja, wskazując, że pomoc wchodzi w zakres systemu zatwierdzonego w 1992 r. i że jest ona zgodna z pkt 3.2.1 wytycznych z 1994 r.

26 W skierowanym do Komisji piśmie z dnia 4 grudnia 2000 r. UK Iron and Steel Association podniosła, że pomoc musi zostać zbadana w świetle przepisów dotyczących EWWiS i że planowana inwestycja ma cel oczywiście ekonomiczny.

27 W piśmie z dnia 15 stycznia 2001 r. Republika Włoska ponownie oświadczyła, że pomoc powinna zostać oceniona w świetle postanowień traktatu WE.

28 W dniu 28 marca 2001 r. Komisja wydała decyzję 2001/829/WE, EWWiS w sprawie pomocy państwa, którą Włochy zamierzają przyznać Ferriere Nord SpA (Dz.U. L 310, str. 22, zwaną dalej „zaskarżoną decyzją").

29 Komisja orzekła w zaskarżonej decyzji, że siatka spawana, która będzie produkowana w wyodrębnionej jednostce przedsiębiorstwa przy pomocy nowego urządzenia do walcowania, nie stanowi produktu objętego traktatem EWWiS i że wobec tego pomoc powinna zostać oceniona w świetle postanowień traktatu WE. Wskazała ona, że planowana pomoc finansowa stanowi pomoc państwa.

30 Komisja uważa, że inwestycja przeznaczona na poprawę konkurencyjności przedsiębiorstwa i zastąpienie starego wyposażenia jest głównie uzasadniona względami ekonomicznymi i że tak czy inaczej zostałaby zrealizowana, a zatem nie uzasadnia ona przyznania pomocy tytułem ochrony środowiska naturalnego. Jej

pozytywne skutki z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego i warunków pracy są nierozłącznie związane z nową instalacją. Komisja zauważa, że w przypadku braku imperatywnych norm środowiskowych nakazujących budowę nowego urządzenia do walcowania pomoc nie może zostać uznana za indywidualne zastosowanie zatwierdzonego już systemu. Na koniec Komisja wskazuje, że przy założeniu przeważającego celu środowiskowego nie jest jej zdaniem możliwe wyróżnienie z całkowitych kosztów inwestycji części związanej z ochroną środowiska naturalnego, jak tego wymagają wytyczne z 2001 r.

31 W konsekwencji Komisja uznaje, że pomoc jest niezgodna ze wspólnym rynkiem i nie może zostać zastosowana oraz nakazuje Republice Włoskiej, by zastosowała się do tej decyzji i kończy postępowanie wszczęte w przedmiocie pomocy C-35/99 — Włochy — Ferriere Nord (zob. pkt 20 powyżej).

## Przebieg postępowania

32 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 31 lipca 2001 r. Ferriere wniosła skargę na podstawie art. 230 akapit czwarty WE, art. 235 WE oraz art. 288 akapit drugi WE.

33 W dniu 22 listopada 2001 r. Republika Włoska złożyła wniosek o dopuszczenie jej do sprawy w charakterze interwenienta w celu poparcia żądań skarżącej. Postanowieniem z dnia 14 stycznia 2002 r. prezes pierwszej izby w składzie powiększonym dopuścił tę interwencję.

34 Postanowieniem Sądu z dnia 2 lipca 2003 r. (Dz.U. C 184, str. 32) sędzia sprawozdawca został przydzielony na okres od dnia 1 października 2003 r. do dnia 31 sierpnia 2004 r. do czwartej izby w składzie powiększonym, której została w konsekwencji przydzielona niniejsza sprawa.

35 W charakterze środka organizacji postępowania, o którym uczestnicy zostali poinformowani w dniu 28 października 2003 r., Sąd wezwał Komisję i Republikę Włoską do przedstawienia aktów ustawodawczych i administracyjnych dotyczących systemu pomocy zatwierdzonego w 1992 r. oraz do wskazania, czy akty te były ostatnio zmieniane. Także skarżąca została wezwana do wskazania elementów umożliwiających jej zdaniem wyodrębnienie kosztów inwestycji związanych z ochroną środowiska naturalnego.

36 Pismami z dnia 26 listopada 2003 r. strony odpowiedziały na wezwania Sądu.

37 Na rozprawie w dniu 15 stycznia 2004 r. uczestnicy przedstawili swoje stanowiska oraz udzielili odpowiedzi na pytania Sądu.

## Żądania stron

38 Ferriere wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

— nałożenie na Komisję obowiązku naprawienia szkody, która została jej wyrządzona wskutek tej decyzji wraz z odsetkami ustawowymi obowiązującymi we Włoszech oraz kwotą uwzględniającą rewaloryzację waluty, przy czym te dwa elementy powinny zostać obliczone od kwoty pomocy, licząc od dnia 26 kwietnia 1999 r.;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

39 Republika Włoska wnosi do Sądu o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji.

40 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

**W przedmiocie zgodności zaskarżonej decyzji z prawem**

41 Na poparcie swojej skargi Ferriere podnosi zarzuty proceduralne i zarzuty merytoryczne.

*W przedmiocie postępowania*

42 Skarżąca formułuje sześć zarzutów opartych na tym, że Komisja nie mogła zgodnie z prawem wszcząć formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy, że nie zachowała ona terminów proceduralnych, że naruszyła ona prawo do obrony, zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań, zasadę dobrej administracji oraz spoczywający na niej obowiązek uzasadnienia swojej decyzji.

W przedmiocie pierwszego zarzutu proceduralnego opartego na tym, że Komisja nie mogła zgodnie z prawem wszcząć formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy

— Argumenty stron

43 Ferriere podnosi, że Komisja wszczęła formalne postępowanie — po raz pierwszy w dniu 3 czerwca 1999 r. oraz po raz drugi w dniu 14 sierpnia 2000 r. — niezgodnie z prawem, zważywszy na to, że sporna pomoc stanowiła środek stosowany na podstawie zatwierdzonego systemu. Komisja powinna była zamknąć sprawę, zgłoszoną omyłkowo, po stwierdzeniu jej zgodności z zatwierdzonymi przepisami. Wszczęcie formalnego postępowania w niniejszym przypadku stanowi zatem naruszenie zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz pewności prawa.

44 Republika Włoska, która zarzuca nadużycie władzy, twierdzi, że Komisja powinna była ograniczyć się do przyjęcia aktu zgłoszenia bez badania go jako pomocy indywidualnej.

45 Komisja podnosi, że miała uzasadnione podstawy ku temu, by wszcząć formalne postępowanie wyjaśniające. Twierdzi ona, że władze włoskie dokonały zgłoszenia pomocy na wniosek regionu autonomicznego Fruli-Wenecja Julijska, uznając, że pomoc nie była objęta zatwierdzonym systemem, że w drugim zgłoszeniu z dnia 25 lipca 2000 r. rząd włoski zwrócił się do niej z wnioskiem o zajęcie stanowiska w kwestii planu nowej pomocy w rozumieniu art. 88 ust. 3 WE oraz że skoro w żaden sposób nie podniesiono, że pomoc jest objęta zatwierdzonym systemem, nie miała ona żadnego powodu do tego, by podjąć inne działania wyjaśniające. Jednocześnie władze włoskie wskazały już w momencie zgłoszenia pomocy, że nie istnieją normy imperatywne, wbrew temu, co wymagał zatwierdzony system. Komisja dodaje, że stwierdziwszy — po sprawdzeniu — iż plan pomocy nie jest objęty istniejącym systemem, zbadała ona następnie tę pomoc w świetle obowiązujących przepisów.

— Ocena Sądu

46 Nie ulega wątpliwości, że władze włoskie zostały poinformowane o obu decyzjach o wszczęciu formalnego postępowania, najpierw w dniu 3 czerwca 1999 r. a następnie w dniu 14 sierpnia 2000 r.

47 Z pisma Komisji z dnia 22 grudnia 1992 r., wymienionego w pkt 13 powyżej, zatwierdzającego system pomocy na rzecz ochrony środowiska naturalnego planowany przez region autonomiczny Fruli-Wenecja Julijska, wynika, że Komisja zajęła stanowisko nie w trybie postanowień traktatu EWWiS, lecz w trybie postanowień traktatu WE, na podstawie których władze włoskie zgłosiły jej rozpatrywany system w dniu 23 stycznia tego roku.

48 Również zgodnie z postanowieniami art. 6 ust. 1 decyzji nr 2496/96, które przewidują informowanie Komisji o planach pomocy, w przedmiocie których zajęła już ona stanowisko na podstawie traktatu WE, władze włoskie zgłosiły w dniu 18 lutego 1999 r. plan pomocy na rzecz ochrony środowiska naturalnego, którą zamierzały przyznać skarżącej. Objaśnienie zawarte w tym zgłoszeniu, zgodnie z którym pomoc została przyznana na podstawie ustawy regionalnej nr 47 z dnia 3 czerwca 1978 r. w wersji zmienionej ustawą regionalną nr 2 z dnia 2 stycznia 1992 r. „zgłoszonej w odpowiednim czasie Wspólnocie Europejskiej z wynikiem pozytywnym", jest bez znaczenia, gdyż zatwierdzenie nastąpiło w ramach traktatu WE, zaś przywołane powyżej postanowienia decyzji nr 2496/96 zobowiązywały w takim przypadku państwo członkowskie do zgłoszenia planu pomocy wchodzącego w zakres stosowania traktatu EWWiS.

49 Skoro taki plan został przedłożony Komisji i miała ona wątpliwości co do jego zgodności z postanowieniami decyzji nr 2496/96 w sprawie pomocy na rzecz hutnictwa żelaza i stali, mogła ona zgodnie z prawem, w trybie art. 6 ust. 5 tej decyzji przywołanej w pkt 5 powyżej, wszcząć formalne postępowanie, jak to uczyniła w dniu 3 czerwca 1999 r.

50 Ferriere nie ma zatem uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że Komisja za pierwszym razem wszczęła formalne postępowanie niezgodnie z prawem.

51 Co się tyczy drugiego wszczęcia formalnego postępowania, należy wspomnieć, że Komisja — mając do czynienia z pomocą indywidualną, która rzekomo została przyznana na podstawie uprzednio zatwierdzonego systemu — nie może jej niezwłocznie badać pod kątem traktatu. Przed wszczęciem każdego postępowania musi ona sprawdzić, czy pomoc jest objęta ogólnym systemem i czy spełnia warunki ustalone w decyzji w sprawie zatwierdzenia tego systemu. Gdyby Komisja nie postępowała w ten sposób, mogłaby w trakcie badania każdej pomocy indywidualnej zmieniać swoją decyzję w sprawie zatwierdzenia systemu pomocy, która to decyzja zakładała już uprzednie przeprowadzenie badania pod kątem art. 87 WE, stwarzając tym samym zagrożenie dla zasad pewności prawa i respektowania uzasadnionych oczekiwań. Pomoc, która stanowi rygorystyczne i przewidywalne zastosowanie warunków ustalonych w decyzji w sprawie zatwierdzenia ogólnego systemu, jest zatem uznawana za pomoc istniejącą, która nie musi być zgłaszana Komisji ani badana na podstawie art. 87 WE (wyrok Trybunału z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie C-321/99 P ARAP i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-4287, pkt 83 oraz przywołane tam orzecznictwo).

52 W niniejszej sprawie, w dniu 25 lipca 2000 r. władze włoskie, wycofując część pierwszego zgłoszenia i podtrzymując część tego zgłoszenia dotyczącą pomocy na urządzenie do walcowania — jak to zostało wskazane w pkt 23 powyżej — zwróciły się wyraźnie do Komisji z wnioskiem o zajęcie stanowiska w kwestii zgodności planu pomocy ze wspólnym rynkiem w trybie art. 88 ust. 3 WE, które to postanowienie dotyczy nowej pomocy, nie zaś w ramach stałej współpracy między Komisją a państwami członkowskimi wprowadzonej na mocy art. 88 ust. 1 WE, który odnosi się do pomocy istniejącej.

53 Ponadto nawet jeśli pismo regionu autonomicznego Fruli-Wenecja Julijska z dnia 15 lutego 1999 r. — załączone do zgłoszenia w dniu 18 lutego 1999 r., które pozostało ważne w części podtrzymanego zgłoszenia — zawierało odesłanie do zatwierdzonego systemu, władze włoskie nie zaznaczyły, że pomoc na inwestycję

Ferriere stanowi środek stosowany na podstawie wspomnianego powyżej systemu. Co więcej, zważywszy na to, że zatwierdzony system przywołany w pkt 13 powyżej odnosi się do inwestycji, które przynoszą poprawę z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego lub warunków pracy „zgodnie z nowymi normami ustalonymi przez przepisy dotyczące danego sektora", wzmiankowane powyżej pismo niepotrzebnie określało, że Ferriere nie podlega normom imperatywnym bądź innym obowiązkom prawnym, co wywoływało, prima facie, wątpliwości w kwestii związku między zgłoszonym planem a zatwierdzonym systemem.

54 W tych okolicznościach, mając na uwadze dwuznaczny charakter pisma z dnia 15 lutego 1999 r. oraz fakt, że władze włoskie nie zaznaczyły w trakcie drugiego zgłoszenia, iż środek pomocy przyznanej na rzecz Ferriere stanowi środek stosowany na podstawie zatwierdzonego systemu, podczas gdy te same władze z własnej inicjatywy dwukrotnie przedłożyły Komisji plan spornej pomocy, zgłaszając dany plan po raz drugi na podstawie art. 88 ust. 3 WE jako nową pomoc, w odniesieniu do której zwróciły się one wyraźnie do Komisji — w piśmie z dnia 25 lipca 2000 r. — z wnioskiem o wypowiedzenie się w kwestii jej zgodności ze wspólnym rynkiem, nie wydaje się, by Komisja postąpiła niezgodnie z prawem, wszczynając po raz drugi formalne postępowanie.

55 Powołanie się przez Ferriere i Republikę Włoską na sprawy zwane „Italgrani" i „Tirrenia" uprzednio rozstrzygnięte przez Trybunał (wyroki Trybunału z dnia 5 października 1994 r. w sprawie C-47/91 Włochy przeciwko Komisji, zwany „wyrokiem w sprawie Italgrani", Rec. str. I-4635 oraz z dnia 9 października 2001 r. w sprawie C-400/99 Włochy przeciwko Komisji, zwany „wyrokiem w sprawie Tirrenia", Rec. str. I-7303) nie było stosowne. W tych sprawach Komisja wszczęła formalne postępowanie na skutek złożonych do niej skarg, zaś rząd włoski twierdził, że pomoc przyznana zainteresowanym przedsiębiorstwom była objęta — w przypadku Italgrani — zatwierdzonym systemem, natomiast — w przypadku Tirrenia — umową o usługi publiczne, zatem chodziło o pomoc istniejącą (ww. wyroki w sprawie Italgrani, pkt 6 i pkt 12 oraz w sprawie Tirrenia, pkt 8, 24 i 25). W wyroku w sprawie Italgrani Trybunał uznał, że zakwestionowanie przez Komisję „przypadków pomocy indywidualnej, które są ściśle zgodne z decyzją w sprawie zatwierdzenia" zagraża zasadom ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa (ww. wyrok w sprawie Italgrani, pkt 24).

56 Ten tok rozumowania Trybunału nie może być zastosowany w niniejszym przypadku, który dotyczy pomocy indywidualnej zgłoszonej Komisji jako nowa pomoc na podstawie art. 88 ust. 3 WE.

57 Z powyższego wynika, iż Ferriere nie ma uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że formalne postępowanie zostało wszczęte niezgodnie z prawem ani tym bardziej zarzucać naruszenie zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa. Wobec tego zarzut pierwszy podlega oddaleniu.

W przedmiocie drugiego zarzutu proceduralnego opartego na tym, że Komisja nie zachowała terminów proceduralnych

— Argumenty stron

58 Ferriere podnosi, że Komisja z dwóch powodów przekroczyła terminy proceduralne przewidziane w dziedzinie pomocy państwa. Z jednej strony, Komisja wszczęła formalne postępowanie w dniu 3 czerwca 1999 r., to jest ponad trzy miesiące po otrzymaniu zgłoszenia, podczas gdy — zgodnie z przepisami i orzecznictwem — powinna była ona podjąć decyzję w terminie dwóch miesięcy od otrzymania zgłoszenia pomocy. Z drugiej strony, Komisja nie zachowała terminu wynoszącego 18 miesięcy, który został jej wyznaczony w art. 7 ust. 6 rozporządzenia nr 659/99 na podjęcie decyzji, licząc od daty wszczęcia formalnego postępowania — mianowicie zaskarżona decyzja została wydana dopiero po upływie 20 miesięcy. Ferriere dodaje, iż nawet jeśli termin wynoszący 18 miesięcy nie jest terminem zawitym, to może on zostać przedłużony jedynie za obopólnym porozumieniem Komisji i zainteresowanego państwa członkowskiego.

59 Republika Włoska podnosi, iż opóźnienie, z jakim podjęta została zaskarżona decyzja, stanowi naruszenie art. 7 ust. 6 rozporządzenia nr 659/1999 i że nie wyraziła

ona zgody na przedłużenie terminu do zakończenia formalnego postępowania. Ponadto interwenient twierdzi, że Komisja naruszyła zasadę lojalnej współpracy, uznając w art. 3 zaskarżonej decyzji postępowanie wszczęte w ramach traktatu EWWiS na skutek zgłoszenia z dnia 18 lutego 1999 r. za zakończone.

60 Komisja twierdzi, że zarzut oparty na nadmiernej długości postępowania nie jest uzasadniony. Co się tyczy wszczęcia formalnego postępowania, Komisja zwraca uwagę na to, że początkowe zgłoszenie zostało dokonane na podstawie przepisów, które okazały się niewłaściwe, co nie mogło zobowiązywać jej do podjęcia odpowiednich działań w normalnie stosowanym terminie wynoszącym dwa miesiące, jak również na to, że władze włoskie nie zawiadomiły jej o zamiarze zastosowania pomocy. Co się zaś tyczy czasu trwania formalnego postępowania wyjaśniającego, Komisja twierdzi, że termin wynoszący 18 miesięcy wymieniony w art. 7 ust. 6 rozporządzenia nr 659/1999 nie jest terminem zawitym. Ponadto zaskarżona decyzja z dnia 28 marca 2001 r. została oparta na drugiej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania z dnia 14 sierpnia 2000 r., zatem faktyczny okres postępowania wynosił siedem i pół miesiąca.

— Ocena Sądu

61 W odniesieniu do pierwszej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania należy zauważyć, iż właściwymi przepisami — zważywszy na to, że chodzi o zgłoszenie dokonane w ramach traktatu EWWiS — są postanowienia art. 6 ust. 6 decyzji nr 2496/96 a nie, jak błędnie wskazały strony, przepisy art. 4 ust. 5 rozporządzenia nr 659/1999, które mają zastosowanie do drugiego zgłoszenia.

62 Artykuł 6 ust. 6 decyzji nr 2496/96 mówi o terminie dwóch miesięcy, po upływie którego, o ile nie zostało wszczęte formalne postępowanie, planowane działania pomocowe mogą zostać wprowadzone w życie, pod warunkiem że państwo

członkowskie uprzednio poinformowało Komisję o swoim zamiarze. Postanowienie to nie wyznacza Komisji terminu pod rygorem nieważności, lecz — zgodnie z zasadą dobrej administracji — wzywa ją do starannego działania i pozwala zainteresowanemu państwu członkowskiemu na wprowadzenie w życie działań pomocowych po upływie dwóch miesięcy, z zastrzeżeniem uprzedniego poinformowania o tym Komisji (wyroki Trybunału z dnia 11 grudnia 1973 r. w sprawie 120/73 Lorenz, Rec. str. 1471, pkt 6 oraz z dnia 20 marca 1984 r. w sprawie 84/82 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. str. 1451, pkt 11).

63 Otóż nie ulega wątpliwości, iż władze włoskie nie poinformowały Komisji o swoim zamiarze wypłaty rozpatrywanej pomocy. Interwenient nie może podnosić, iż nie udzielił Komisji „przedłużenia" terminu, gdyż taki mechanizm nie został przewidziany w art. 6 ust. 6 decyzji nr 2496/96. Co więcej, jakkolwiek Komisja — otrzymawszy zgłoszenie w dniu 25 lutego 1999 r. — wszczęła formalne postępowanie dopiero w dniu 3 czerwca 1999 r., to jest trzy miesiące i dziewięć dni później, termin ten — w trakcie którego władze włoskie nie poinformowały Komisji o swoim zamiarze przyznania pomocy w sposób przewidziany powyżej przywołanym postanowieniem — nie wydaje się w niniejszym przypadku zbyt długi. W każdym razie z postanowień art. 6 ust. 6 decyzji nr 2496/96 nie wynika, że formalne postępowanie wszczęte po upływie dwóch miesięcy od otrzymania zgłoszenia jest z tego powodu dotknięte nieważnością.

64 Ferriere nie ma zatem uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że zaskarżona decyzja jest niezgodna z prawem z powodu opóźnionego wszczęcia formalnego postępowania.

65 Co się tyczy terminu, w jakim Komisja wydała zaskarżoną decyzję, art. 7 ust. 6 rozporządzenia nr 659/1999, przywołany w pkt 4 powyżej, mający zastosowanie do rozpatrywanego działania pomocowego, przewiduje, iż Komisja powinna podjąć wszelkie możliwe starania, by wydać decyzję w terminie 18 miesięcy od wszczęcia postępowania, który to termin może zostać przedłużony za obopólnym porozumieniem Komisji i zainteresowanego państwa członkowskiego.

66 W niniejszym przypadku termin ten stosuje się do postępowania, które miało miejsce po drugim zgłoszeniu dokonanym na podstawie traktatu WE a nie, jak twierdzi skarżąca, do postępowania, które miało miejsce po pierwszym zgłoszeniu uczynionym na podstawie traktatu EWWiS.

67 Bez wątpienia zaskarżona decyzja dotyczy obu traktatów, wymienia pierwsze zgłoszenie dokonane w dniu 25 lutego 1999 r. na podstawie traktatu EWWiS oraz — w art. 3 — stwierdza zakończenie postępowania wszczętego na skutek tego zgłoszenia. Jednakże to pierwsze zgłoszenie zostało wycofane w części dotyczącej wymienionych w nim systemów pomocy objętych traktatem EWWiS w dniu 25 lipca 2000 r. na mocy drugiego zgłoszenia. Zastępując poprzednie zgłoszenie, to drugie zgłoszenie potwierdziło złożenie wniosku do Komisji o zajęcie stanowiska w kwestii spornego planu pomocy, jako jego podstawę podając tym razem traktat WE. W tej kwestii władze włoskie wyjaśniły na rozprawie problemy związane z kwalifikacją interwencji na rzecz przedsiębiorstw sektora hutnictwa żelaza i stali takich jak skarżąca, wchodzących w zakres stosowania obu traktatów. Zresztą ocena terminu biegnącego od chwili wydania pierwszej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania, to jest od dnia 3 czerwca 1999 r., powinna zostać dokonana w świetle decyzji nr 2496/96. Tymczasem decyzja ta nie ustala terminu, w którym powinna zostać podjęta decyzja po wszczęciu formalnego postępowania.

68 Zatem czas trwania formalnego postępowania wszczętego na skutek drugiego zgłoszenia planu pomocy w oparciu o traktat WE należy oceniać od momentu podjęcia decyzji o wszczęciu tego postępowania z dnia 14 sierpnia 2000 r. Co więcej, oceny tej należy dokonać w świetle przepisów rozporządzenia nr 659/1999.

69 Zważywszy na to, że Komisja podjęła zaskarżoną decyzję w dniu 28 marca 2001 r., to jest w terminie 7 miesięcy i 14 dni od wszczęcia formalnego postępowania, termin wynoszący 18 miesięcy wymieniony w pkt 65 powyżej, który jest terminem instrukcyjnym i może zostać przedłużony, został zachowany. Wobec tego skarżąca nie ma uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że Komisja przekroczyła terminy przewidziane do podjęcia zaskarżonej decyzji. W każdym razie, przy

założeniu, że należy uwzględnić datę pierwszej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania, czyli dzień 3 czerwca 1999 r., okres postępowania trwał nieco krócej niż 22 miesiące, co nie stanowi nadmiernego przekroczenia wymienionego powyżej terminu instrukcyjnego wynoszącego 18 miesięcy (wyrok Sądu z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie T-190/00 Region Sycylijski przeciwko Komisji, Rec. str. II-5015, pkt 139).

70 Ponadto nie wydaje się, by Komisja naruszyła swój obowiązek lojalnej współpracy z Republiką Włoską, zważywszy na okoliczności niniejszej sprawy charakteryzujące się dwoistością działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo i wspólną rachunkowością tego przedsiębiorstwa, przesłaniem dwóch następujących po sobie zgłoszeń na podstawie traktatu EWWiS, a następnie traktatu WE oraz obowiązkiem Komisji do wnikliwego kontrolowania rodzaju działalności (właściwość EWWiS czy WE) korzystającej z pomocy. Artykuł 3 zaskarżonej decyzji, w którym postępowanie wszczęte na skutek zgłoszenia dokonanego w ramach traktatu EWWiS zostało uznane za zakończone, ogranicza się pod tym względem do wyciągnięcia koniecznych wniosków formalnych z postępowania wszczętego w dniu 3 czerwca 1999 r.

71 Z powyższego wynika, iż Ferriere nie ma uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że Komisja naruszyła terminy proceduralne. Zarzut drugi podlega zatem oddaleniu.

W przedmiocie trzeciego zarzutu proceduralnego opartego na naruszeniu prawa do obrony

— Argumenty stron

72 Ferriere podnosi, że Komisja naruszyła prawo do obrony stosując późniejsze wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Mianowicie Komisja wszczęła formalne postępowanie zgodnie z wytycznymi

z 1994 r., zaś zaskarżoną decyzję wydała na podstawie wytycznych z 2001 r., nie wezwawszy Republiki Włoskiej ani zainteresowanych stron do przedstawienia ich uwag w świetle nowych wytycznych.

73 Komisja twierdzi, że w postępowaniu wyjaśniającym dotyczącym pomocy państwa jedynie państwu członkowskiemu będącemu adresatem decyzji przysługuje prawo do obrony. Pozwana dodaje, że skarżąca została poinformowana o wszczęciu formalnych postępowań wyjaśniających, że przedstawiła ona dwukrotnie uwagi, które zostały uwzględnione i że mogła ona przedłożyć nowe uwagi po publikacji wytycznych z 2001 r. Co więcej, kryteria oceny pozostały co do istoty niezmienione wraz z wejściem w życie nowych wytycznych.

— Ocena Sądu

74 Na początku należy zauważyć, iż zarzut podniesiony przez Ferriere powinien zostać zbadany nie z punktu widzenia prawa do obrony, które przysługuje jedynie państwom w zakresie pomocy państwa, lecz z uwzględnieniem prawa, którym dysponują „zainteresowane strony" na mocy art. 88 ust. 2 WE, do przedstawienia uwag w trakcie fazy badania przewidzianej w tym postanowieniu (wyrok Sądu z dnia 6 marca 2003 r. w sprawach połączonych T-228/99 i T-233/99 Westdeutsche Landesbank Girozentrale i Land Nordrhein-Westfalen przeciwko Komisji, Rec. str. II-435, pkt 122–125).

75 Pewne jest, że w momencie publikacji wytycznych z 2001 r. zainteresowane strony przedstawiły już swoje uwagi w świetle wytycznych z 1994 r. Z wytycznych z 2001 r. — w szczególności z zawartego w nich wprowadzenia — wynika, iż wytyczne te stanowią kontynuację wytycznych z 1994 r. i definiują nowe podejście Komisji z uwagi na zmiany, które nastąpiły na płaszczyźnie krajowej i międzynarodowej w koncepcjach, uregulowaniach i polityce w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego. Otóż, nawet gdyby założyć, że Komisja mogła — uznawszy się za

uprawnioną do tego — zgodnie z prawem zastosować nowe wytyczne przy podejmowaniu zaskarżonej decyzji, która to kwestia zostanie zbadana w pkt 134–140 poniżej, nie mogła ona — nie naruszając przy tym proceduralnych praw zainteresowanych stron — oprzeć swojej decyzji na nowych zasadach wprowadzonych wytycznymi z 2001 r. bez wezwania zainteresowanych stron do przedstawienia swoich uwag w tym względzie.

76 Z zaskarżonej decyzji wynika, iż Komisja uznała pomoc za niezgodną ze wspólnym rynkiem z powodów dwojakiego rodzaju, mianowicie ze względu na to, że główna przyczyna inwestycji miała charakter ekonomiczny (motyw 31), zaś korzyści dla środowiska naturalnego stanowiły skutki uboczne tej inwestycji (motyw 33) oraz na to, że koszty dodatkowe inwestycji w środowisko naturalne nie mogły zostać wyodrębnione (motyw 32).

77 Zasady ustanowione przez jedne i drugie wytyczne są — w świetle powyższych powodów — identyczne co do istoty, na co zwróciła uwagę Komisja w motywie 31 (przypis nr 3) zaskarżonej decyzji. Wytyczne z 2001 r. tak jak wytyczne z 1994 r. przewidują, że do objęcia pomocą kwalifikowane są inwestycje, które mają na celu ochronę środowiska naturalnego (pkt 3.2.1 wytycznych z 1994 r. i pkt 36 wytycznych z 2001 r., przywołanych odpowiednio w pkt 6 i pkt 10 powyżej), przy czym wytyczne z 1994 r. wykluczały wyraźnie przyznanie pomocy rzekomo przeznaczonej na środki ochrony środowiska naturalnego, lecz w rzeczywistości przeznaczonej na inwestycję podstawową. Poza tym jedne i drugie wytyczne zawierają taki sam sposób obliczania kosztów kwalifikowanych do objęcia działaniem pomocowym (pkt 3.2.1 wytycznych z 1994 r. i pkt 37 wytycznych z 2001 r. przywołany w pkt 11 powyżej).

78 Skarżąca podniosła na rozprawie, że skreślenie pewnych uściśleń w wytycznych z 2001 r. nie pozostało bez konsekwencji, gdy chodzi w szczególności o nowe instalacje, na które wytyczne z 1994 r. pozwalały — zdaniem skarżącej — przyznać pomoc w przypadku, gdy te instalacje wywierały pozytywny wpływ na środowisko naturalne. W tej kwestii Ferriere twierdzi w swoich pismach, że z uwagi na to, że

wytyczne z 1994 r. w pkt 3.2.1 wykluczały — w przypadku nowych inwestycji lub inwestycji w zastępcze urządzenia — podstawowe koszty inwestycyjne przeznaczone na utworzenie lub zastąpienie mocy produkcyjnych, które nie przyczyniały się do poprawy sytuacji z punktu widzenia środowiska naturalnego, oznaczało to, a contrario, że pomoc mogła zostać przyznana na nową instalację mającą pozytywny wpływ na ochronę środowiska naturalnego.

79 Tymczasem uwagi skarżącej dotyczą w rzeczywistości przewidzianego w pkt 3.2.1 wytycznych z 1994 r. określenia „kosztów kwalifikowanych" do objęcia działaniem pomocowym, które to koszty powinny „być ściśle ograniczone do dodatkowych kosztów inwestycyjnych koniecznych do osiągnięcia celów ochrony środowiska naturalnego". Wytyczne przywołane w pkt 6 powyżej precyzowały, iż „zatem w przypadku nowych inwestycji lub inwestycji w urządzenia zastępcze nie można brać pod uwagę podstawowych kosztów inwestycyjnych przeznaczonych wyłącznie na utworzenie lub zastąpienie mocy produkcyjnych, które nie poprawiają sytuacji z punktu widzenia środowiska naturalnego." Nie można zatem uznać, że przepisy wytycznych z 2001 r. stanowią zmianę w stosunku do uprzedniej regulacji. W gruncie rzeczy, niezależnie od tego, czy inwestycja dotyczy nowej instalacji czy też starej instalacji, jedynie koszty dodatkowe związane z ochroną środowiska naturalnego mogą być objęte pomocą. Nawet jeśli wytyczne z 2001 r. nie zawierają takiego samego uściślenia jak wytyczne z 1994 r., to pozostał ten sam warunek kwalifikacji do objęcia pomocą.

80 Wydaje się zatem, że Komisja nie wysnuła z nowych wytycznych zasad ani kryteriów oceny, które zmieniły jej analizę zgłoszonej pomocy. W tych okolicznościach ponowne konsultowanie się z zainteresowanymi stronami nie było konieczne. Skarżąca mogła przedstawić swoje uwagi — streszczone w motywach 13–16 zaskarżonej decyzji — w kwestii zasad i kryteriów oceny, identycznych co do istoty w jednych i drugich wytycznych, które doprowadziły Komisję do uznania pomocy za niezgodną ze wspólnym rynkiem.

81 Wobec powyższego Komisja nie oparła swojej decyzji na podstawach, w stosunku do których skarżąca nie mogła przedstawić swoich uwag, zatem postanowienia art. 88 ust. 2 WE nie zostały przez Komisję naruszone.

82 Ferriere nie ma zatem uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że prawo do obrony — rozumiane tu jako prawa proceduralne przyznane „zainteresowanym stronom" na mocy art. 88 ust. 2 WE — zostało naruszone. Wobec tego zarzut trzeci podlega oddaleniu.

W przedmiocie czwartego zarzutu proceduralnego opartego na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań

— Argumenty stron

83 Ferriere podnosi, że Komisja naruszyła zasadę ochrony należnej uzasadnionym oczekiwaniom dotyczącym gwarancji proceduralnych. Zważywszy na to, iż Komisja faktycznie nigdy nie wezwała władz włoskich ani skarżącej do przedstawienia dokumentacji potwierdzającej, że inwestycja miała na celu ochronę środowiska naturalnego, nie była ona — zdaniem skarżącej — uprawniona do powołania się w swojej decyzji na to, że żaden dokument nie został przedłożony w tej kwestii.

84 Republika Włoska twierdzi, że zarzut podniesiony w decyzji przez Komisję jakoby nie został przedstawiony dowód na to, że inwestycja miała na celu ochronę środowiska naturalnego, narusza reguły ciężaru dowodu, gdyż — z uwagi na to, że chodzi tu o postępowanie w sprawie kontroli zgodności w świetle traktatu, a nie o postępowanie w sprawie zatwierdzenia — ciężar dowodu spoczywał na Komisji.

85 Komisja twierdzi, że nie naruszyła zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, zaś rząd włoski i zainteresowane przedsiębiorstwo zostały jasno wezwane decyzjami o wszczęciu formalnego postępowania do przedstawienia dowodów na to, że inwestycja ma celu ochronę środowiska naturalnego.

— Ocena Sądu

86 Zarzut zawiera dwa aspekty: z jednej strony dotyczy on kwestii, że Komisja powinna była wezwać zainteresowane strony, a z drugiej strony odnosi się do kwestii reguł dowodowych.

87 Po pierwsze, Ferriere zarzuca Komisji, że nie wezwała jej ani Republiki Włoskiej do przedstawienia dokumentacji potwierdzającej, że inwestycja ma na celu ochronę środowiska naturalnego, a następnie w swojej decyzji wskazała na to, że żaden dokument nie został jej przedstawiony na ten temat (motyw 30).

88 Zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań powołana przez skarżącą pociąga za sobą obowiązek Komisji do uwzględnienia w trakcie postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy państwa uzasadnionych oczekiwań, które mogły powstać na bazie wskazówek zawartych w decyzji o wszczęciu postępowania wyjaśniającego (wyrok Sądu z dnia 5 czerwca 2001 r. w sprawie T-6/99 ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi przeciwko Komisji, Rec. str. II-1523, pkt 126). W konsekwencji Komisja nie miała prawa uzasadnienia końcowej decyzji brakiem dokumentów, których przedłożenie zainteresowane strony nie miały podstaw uznać za konieczne w świetle tych wywodów.

89 Z decyzji o wszczęciu formalnego postępowania z dnia 3 czerwca 1999 r., wspomnianej w pkt 20 powyżej wynika, iż Komisja miała wątpliwości co do tego, czy głównym celem inwestycji była ochrona środowiska naturalnego i że w jej ocenie na tym etapie skutek inwestycji polegający na ochronie środowiska naturalnego był bardzo ograniczony, zaś rzekome korzyści dla ochrony środowiska naturalnego wydawały jej się raczej dotyczyć ochrony pracowników, co nie wchodziło w zakres regulacji pomocy dla hutnictwa żelaza i stali ani wytycznych z 1994 r. Komisja

zaznaczyła także, iż decyzja o przystąpieniu do realizacji inwestycji koniecznych ze względów gospodarczych z uwagi na wiek instalacji nie może korzystać z pomocy.

90 W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania z dnia 14 sierpnia 2000 r., wspomnianej w pkt 24 powyżej, Komisja przedstawiła wyjaśnienie swojej pierwszej oceny inwestycji z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego. Wskazała ona, że władze włoskie nie udowodniły, że zakup urządzenia do walcowania miał głównie na celu poprawę ochrony środowiska naturalnego lub warunków pracy pracowników i że — wręcz przeciwnie — wydaje się jej, iż Ferriere starała się przede wszystkim zastąpić lub zwiększyć swoją zdolność produkcyjną, zaopatrując się w bardzo wydajne wyposażenie. Komisja doszła do wniosku na tym etapie swojego badania, że pozytywne oddziaływanie inwestycji na warunki pracy i środowisko naturalne stanowi jedynie marginalne skutki inwestycji.

91 Takie powtarzane stwierdzenia były wystarczająco jasne i precyzyjne, by władze włoskie i skarżąca mogły uznać się za wezwane do przedłożenia wszelkich informacji zdolnych do udowodnienia, że inwestycja miała głównie na celu ochronę środowiska naturalnego. Wobec tego nie można się przychylić do zarzutu Ferriere opartego na naruszeniu uzasadnionych oczekiwań wobec gwarancji proceduralnych.

92 Po drugie, Ferriere twierdzi, że Komisja oparła swoją decyzję na domniemaniach bez dokonania ustaleń w tym konkretnym przypadku, do czego była obowiązana. Republika Włoska dodaje, że to Komisja powinna przedstawić dowód na to, że inwestycja nie ma na celu ochrony środowiska naturalnego, zaś decyzja odwraca ciężar dowodu.

93 W przypadku gdy Komisja postanawia wszcząć formalne postępowanie, zadaniem państwa członkowskiego i potencjalnego beneficjenta jest przytoczenie argumentów mających na celu wykazanie, że plan pomocy jest objęty zakresem wyjątków przewidzianych w traktacie, zważywszy na to, iż celem formalnego postępowania jest dokładne wyjaśnienie Komisji wszelkich danych sprawy (zob. analogicznie, ww. wyrok w sprawie Niemcy przeciwko Komisji, pkt 13).

94 Choć Komisja jest zobowiązana do jasnego sformułowania swoich wątpliwości co do zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem w momencie wszczęcia formalnego postępowania, aby państwo członkowskie i zainteresowane strony mogły na nie jak najlepiej odpowiedzieć, to do wnioskującego o pomoc należy rozwianie tych wątpliwości i wykazanie, że jego inwestycja spełnia warunki przyznania pomocy (zob. analogicznie, wyrok Trybunału z dnia 22 marca 2001 r. w sprawie C-17/99 Francja przeciwko Komisji, Rec. str. I-2481, pkt 41 i 45–49). Zatem to na Republice Włoskiej i Ferriere spoczywał obowiązek wykazania, że sporna inwestycja kwalifikowała się do objęcia pomocą na rzecz ochrony środowiska naturalnego oraz, w szczególności, że inwestycja ta miała cel środowiskowy wymagany przez jedne i drugie wytyczne kolejno stosowane (zob. analogicznie, wyroki Trybunału z dnia 14 września 1994 r. w sprawach połączonych od C-278/92 do C-280/92 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-4103, pkt 49 oraz z dnia 19 września 2002 r. w sprawie C-113/00 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-7601, pkt 70).

95 Z akt sprawy oraz, w szczególności, z zaskarżonej decyzji wynika, iż Komisja zawiadomiła o swoich wątpliwościach co do zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem oraz otrzymała uwagi zainteresowanych osób trzecich i Republiki Włoskiej na temat rozpatrywanego planu pomocy, po czym zgodnie ze spoczywającym na niej obowiązkiem przystąpiła — w pkt 23–36 decyzji — do dokładnej i uargumentowanej analizy elementów przedłożonych do jej oceny.

96 Z powyższego wynika, iż Ferriere nie ma uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że Komisja naruszyła w trakcie postępowania zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań. Zarzut czwarty podlega zatem oddaleniu.

W przedmiocie piątego zarzutu proceduralnego opartego na naruszeniu zasady dobrej administracji

— Argumenty stron

97 Ferriere twierdzi, że Komisja naruszyła zasadę dobrej administracji, błądząc w poszukiwaniu właściwej podstawy prawnej, stosując traktat EWWiS, a następnie traktat WE oraz wszczynając formalne postępowanie, choć chodziło o środek stosowany na podstawie systemu już zatwierdzonego.

98 Komisja podnosi, że nie naruszyła zasady dobrej administracji. Ponieważ owe dwa zgłoszenia zostały dokonane kolejno na podstawie traktatu EWWiS, a następnie na podstawie traktatu WE, musiała ona zbadać pomoc z punktu widzenia obu traktatów, gdyż chodziło o przedsiębiorstwo sektora hutnictwa żelaza i stali, które nie prowadziło odrębnej rachunkowości.

— Ocena Sądu

99 Z akt sprawy wynika, że Ferriere jest przedsiębiorstwem sektora hutnictwa żelaza i stali, które produkuje towary, z których jedne są objęte traktatem EWWiS, a inne traktatem WE. Z akt tych wynika również, że władze włoskie najpierw zgłosiły rozpatrywaną pomoc na podstawie traktatu EWWiS, że następnie w trakcie postępowania administracyjnego Republika Włoska i Ferriere wskazały, że siatka stalowa spawana, do produkcji której zaplanowana została inwestycja w urządzenie do walcowania, nie stanowi produktu objętego traktatem EWWiS, lecz traktatem WE, stąd nowe zgłoszenie zostało dokonane na podstawie traktatu WE. Interwenient wyjaśnił w tym względzie na rozprawie, iż trudno jest ustalić właściwe ramy prawne w przypadku przedsiębiorstw prowadzących działalność pod rządami obu traktatów.

100 Ponadto w przypadku przedsiębiorstwa sektora hutnictwa żelaza i stali nieprowadzącego odrębnej rachunkowości — takiego jak Ferriere — Komisja miała uzasadnione podstawy do tego, by skontrolować, czy sporna pomoc nie zostanie użyta niezgodnie z przeznaczeniem na korzyść działalności podlegającej traktatowi EWWiS (ww. wyrok w sprawie ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi przeciwko Komisji, pkt 74 i pkt 125).

101 W tych okolicznościach Komisji nie można zarzucić nieprawidłowości proceduralnych, zważywszy na to, że zaliczenie inwestycji do traktatu EWWiS czy też traktatu WE nie było zaraz od początku pewne, że wpłynęły do niej kolejno dwa zgłoszenia na podstawie jednego i drugiego traktatu i że w każdym razie spoczywał na niej obowiązek kontroli, czy nie zachodzi ryzyko użycia pomocy z korzyścią dla działalności, na rzecz której nie została ona przyznana. Poszukiwanie przez Komisję podstawy prawnej przed uzasadnieniem decyzji nie może z całą pewnością stanowić naruszenia zasady dobrej administracji.

102 Ponadto, z punktu widzenia ściśle proceduralnego, wszczęcie obu formalnych postępowań nie ujawnia w niniejszym przypadku naruszenia zasady dobrej administracji, zważywszy na to, że — jak wskazano w odpowiedzi na zarzut pierwszy (pkt 50, 54 i 57 powyżej) — oba postępowania zostały wszczęte zgodnie z prawem na skutek zgłoszeń dokonanych przez władze włoskie. Co do argumentu Ferriere dotyczącego naruszenia zasady dobrej administracji wynikającego ze wszczęcia formalnego postępowania w stosunku do środka stosowanego na podstawie zatwierdzonego systemu, argument ten porusza kwestię merytoryczną dotyczącą ustalenia, czy rozpatrywane działanie pomocowe stanowi tego typu środek, jak twierdzi skarżąca, która zostanie zbadana wraz z pierwszym zarzutem merytorycznym (zob. pkt 116–128 poniżej).

103 Z powyższego wynika, iż Ferriere nie ma uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że Komisja naruszyła zasadę dobrej administracji. Zarzut piąty podlega zatem oddaleniu.

W przedmiocie szóstego zarzutu proceduralnego opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia

— Argumenty stron

104 Ferriere twierdzi, że Komisja nie uzasadniła wystarczająco swojej decyzji, ograniczając się do wskazania w motywie 30 (przypis nr 1) decyzji, iż nie istnieją określone wartości graniczne dla emisji przepisane dla rozpatrywanej instalacji.

105 Komisja wyjaśnia, że poza stwierdzonym przez nią brakiem norm nie mogła powołać innych powodów.

— Ocena Sądu

106 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem obowiązek uzasadnienia przewidziany w art. 253 WE stanowi istotny wymóg formalny, który trzeba odróżnić od kwestii prawidłowości uzasadnienia należącej do merytorycznej zgodności z prawem spornego aktu. Uzasadnienie powinno być dostosowane do charakteru aktu i przedstawiać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jej kontroli. Kwestię, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 253 WE, należy oceniać nie tylko na podstawie treści tego aktu, lecz także z uwzględnieniem okoliczności jego wydania oraz całości przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (wyroki Trybunału z dnia 14 lutego 1990 r. w sprawie C-350/88 Delacre i inni przeciwko Komisji, Rec. str. I-395, pkt 15 i pkt 16 oraz z dnia 19 września 2002 r. w sprawie C-114/00 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-7657, pkt 62 i 63).

107 W świetle tego orzecznictwa nie wydaje się, by Komisja nie dopełniła w niniejszym przypadku obowiązku uzasadnienia w wystarczający sposób zaskarżonej decyzji.

108 Zaskarżona decyzja przytacza bowiem w motywie 1 (przypis nr 3) art. 15 ust. 1 ustawy regionalnej nr 47 z dnia 3 czerwca 1978 r. w zmienionej wersji, przywołany w pkt 13 powyżej, który przewiduje możliwość przyznania pomocy na rzecz inwestycji realizowanych przez przedsiębiorstwa przemysłowe, które dostosowują swoje metody lub instalacje produkcyjne do nowych norm ustalonych przez przepisy dotyczące danego sektora. Zaskarżona decyzja powołuje w motywie 14 uwagi skarżącej dotyczące istnienia obowiązkowych wartości granicznych dla emisji respektowanych przez jej instalację oraz podnosi w tym względzie, w motywie 30 (przypis nr 1), że — wbrew twierdzeniom przedsiębiorstwa — dla tego typu instalacji nie istnieją wiążące określone wartości graniczne. Argument uzasadnienia odnoszący się do braku norm obowiązujących w zakresie instalacji Ferriere został jasno przedstawiony w kontekście prawnym i faktycznym, co pozwalało skarżącej zrozumieć jego sens.

109 Ferriere nie ma zatem uzasadnionych podstaw do tego, by twierdzić, że zaskarżona decyzja jest wadliwa z powodu braku uzasadnienia. Wobec tego zarzut szósty podlega oddaleniu.

110 Z powyższych rozważań wynika, iż sześć zarzutów proceduralnych podlega w całości odddaleniu.

Co do istoty sprawy

111 Na poparcie swojej skargi Ferriere formułuje trzy różne zarzuty merytoryczne, zgodnie z którymi, po pierwsze, jej inwestycja stanowi środek stosowany na

podstawie zatwierdzonego systemu, a nie nową pomoc, po drugie, zaskarżona decyzja została podjęta na podstawie wytycznych z 1994 r., a nie wytycznych z 2001 r. oraz, po trzecie, jej inwestycja realizuje cel środowiskowy, w związku z czym kwalifikuje się do objęcia pomocą na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

W przedmiocie pierwszego zarzutu merytorycznego opartego na tym, że inwestycja Ferriere stanowi środek stosowany na podstawie zatwierdzonego systemu, a nie nową pomoc

— Argumenty stron

112 Ferriere twierdzi, że jej inwestycja podlega regionalnemu systemowi zatwierdzonemu przez Komisję w 1992 r. i stanowi jedynie środek stosowany na jego podstawie, a zatem Komisja podważyła — wydając zaskarżoną decyzję — swoją własną decyzję w sprawie jego zatwierdzenia.

113 Zdaniem skarżącej, Komisja dokonała błędnej wykładni systemu pomocy zatwierdzonego w 1992 r., gdyż dostosowanie do „norm ustalonych przez przepisy" nie miało na celu dostosowania do „imperatywnych norm środowiskowych", lecz mogło być rozumiane jako dostosowanie do norm pomocniczych, a zatem niewiążących. Taka wykładnia jest zgodna z filozofią wytycznych z 1994 r. i wytycznych z 2001 r., które odzwierciedlają zachęcający charakter pomocy. Ponadto wytyczne z 2001 r. przewidywały, że można zezwolić na pomoc na rzecz inwestycji realizowanych w przypadku braku norm imperatywnych. Co więcej, normy środowiskowe dotyczące emisji substancji zanieczyszczających bądź uciążliwości związanych z hałasem oraz normy mające na celu poprawę warunków pracy istnieją i są zawarte w przepisach krajowych lub wspólnotowych, co zostało uwzględnione przy realizacji nowej instalacji skarżącej.

114 Republika Włoska twierdzi, że sporna pomoc jest objęta systemem zatwierdzonym w 1992 r. Co więcej, Komisja zatwierdziła w 1998 r. refinansowanie tego systemu na warunkach, które wskazują — jak to również wynika z wytycznych z 1994 r. i z 2001 r. — że przyznanie pomocy nie zależy od istnienia norm imperatywnych. Komisja dokonała zatem błędnej wykładni zatwierdzonego systemu.

115 Komisja podnosi, że sporna pomoc nie jest zgodna z systemem zatwierdzonym w 1992 r. System ten stawiał jako warunek kwalifikacji do objęcia pomocą wymóg, by dana inwestycja miała na celu dostosowanie do nowych norm dotyczących danego sektora. Tymczasem, według Komisji, wcześniejsze instalacje Ferriere były zgodne z istniejącymi normami, stąd nowa instalacja nie miała związku z wejściem w życie nowych norm. Jej zdaniem, normy przywołane przez skarżącą nie stanowiły ani nowych, ani imperatywnych norm, co więcej — zostały powołane po raz pierwszy dopiero na etapie postępowania sądowego. Pozwana dodaje, że poprawa warunków pracy oraz działania podjęte wewnątrz fabryk na rzecz bezpieczeństwa lub higieny nie wchodzą w zakres ochrony środowiska naturalnego.

— Ocena Sądu

116 Kwestia, czy sporna pomoc stanowiła środek stosowany na podstawie systemu zatwierdzonego w 1992 r. czy też nową pomoc, zależy od wykładni przepisów ustanawiających powyższy system, przywołanych w pkt 13 powyżej, zgodnie z którymi do objęcia pomocą kwalifikują się inwestycje, które mają na celu przyniesienie poprawy z punktu widzenia środowiska naturalnego lub warunków pracy, „zgodnie z nowymi normami ustalonymi przez przepisy dotyczące danego sektora".

117 Z samej treści wymienionych powyżej przepisów wynika, że normy mają być stosowane w sektorze działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo, które

ubiega się o pomoc, że normy te powinny były być niedawno wprowadzone w danym sektorze oraz że przedmiotem inwestycji powinno być dostosowanie instalacji do tych norm, by mogła zostać ona zakwalifikowana do objęcia pomocą.

118 Taka wykładnia jest podbudowana faktem, że w trakcie postępowania wyjaśniającego dotyczącego projektu systemu pomocy został wprowadzony warunek dotyczący dostosowania do nowych norm. Z dwóch pism Komisji do stałego przedstawicielstwa Włoch wynika, że Komisja — w pierwszym piśmie z dnia 21 maja 1992 r. — zwróciła się z pytaniem, czy zgodnie z planowanymi przepisami przesłanką przyznania pomocy było dostosowanie do nowych standardów normatywnych oraz — w drugim piśmie z dnia 9 września 1992 r. — wskazała jednoznacznie, że „pomoc powinna mieć na celu ułatwienie dostosowania się przedsiębiorstw do nowych obowiązków nałożonych przez władze publiczne w zakresie wyeliminowania zanieczyszczenia".

119 Żadna zmiana nie została wprowadzona w treści tych przepisów, jeśli chodzi w szczególności o warunek dotyczący dostosowania do nowych norm, podczas gdy Komisja — pismem z dnia 18 września 1998 r. — wyraziła zgodę na refinsowanie systemu zatwierdzonego w 1992 r. Streszczenie zatwierdzonego systemu zawarte w tym piśmie nie może być interpretowane jako zmiana przywołanej powyżej regulacji. Zresztą, Republika Włoska i Komisja wskazały w swoich odpowiedziach na pytania Sądu, o których mowa w pkt 36 powyżej, że postępowanie wszczęte w 1998 r. miało na celu po prostu refinsowanie istniejącego systemu bez naruszania jego treści bądź zakresu stosowania.

120 Tymczasem wniosek o pomoc z dnia 26 marca 1997 r., skierowany przez Ferriere do regionu autonomicznego Fruli-Wenecja Julijska, nie powoływał żadnej normy, której przestrzeganie miałaby na celu instalacja. Co więcej, pismo regionu z dnia 15 lutego 1999 r., załączone do zgłoszenia władz włoskich z dnia 18 lutego 1999 r., wymienionego w pkt 53 i 54 powyżej, wskazuje wyraźnie, że nie istnieją normy

imperatywne ani inne obowiązki prawne, którym podlegałoby przedsiębiorstwo oraz dodaje, iż inwestycja — zrealizowana w celu poprawienia wyników z punktu widzenia środowiska naturalnego — wykracza poza normy wspólnotowe. Ponadto, jak stwierdzono w pkt 53 i 54 powyżej, władze włoskie nie zaznaczyły w drugim zgłoszeniu, że pomoc przyznana Ferriere stanowi środek stosowany na podstawie zatwierdzonego systemu.

121 Wprawdzie w trakcie postępowania administracyjnego Ferriere powołała się w piśmie z dnia 13 listopada 2000 r., wymienionym w pkt 25 powyżej, na „wartości graniczne" przepisane przepisami imperatywnymi — bez wskazania ich podstawy prawnej — precyzując, że wartości te respektują wytyczne dyrektywy Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz.U. L 257, str. 26), przetransponowanej do prawa krajowego na mocy decreto legislativo (rozporządzenia wykonawczego z mocą ustawy) nr 372 z dnia 4 sierpnia 1999 r., to jest w dacie późniejszej od daty jej wniosku o pomoc oraz zgłoszenia z lutego 1999 r. Jednakże teksty te nie zawierają żadnej wartości wyrażonej cyfrowo, lecz ograniczają się do sformułowania zaleceń dotyczących udzielania pozwoleń w zakresie instalacji przemysłowych, które pozostają bez związku ze sprawą rozpatrywanej pomocy w niniejszym przypadku.

122 W swojej skardze Ferriere powołała także dyrektywę Rady 86/188/EWG z dnia 12 maja 1986 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie hałasu w miejscu pracy (Dz.U. L 137, str. 28), przetransponowaną we Włoszech na mocy decreto legislativo nr 277 z dnia 15 sierpnia 1991 r. oraz odesłała — w przypisie — do różnych tekstów prawa wspólnotowego i krajowego, które wymieniają wartości graniczne respektowane przez jej inwestycję. Skarżąca przywołuje — z prawa wspólnotowego — dyrektywę Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie niebezpiecznych odpadów (Dz.U. L 377, str. 20) zmienioną dyrektywą Rady 94/31/WE z dnia 27 czerwca 1994 r. (Dz.U. L 168, str. 28) oraz przetransponowaną we Włoszech na mocy decreto legislativo nr 22 z dnia 5 lutego 1997 r. Wymienia ona także teksty prawa wewnętrznego, mianowicie dekret prezydenta Republiki nr 203 z dnia 24 maja 1988 r. dotyczący emisji dymów i pyłów do atmosfery, ustawę nr 447 z dnia 26 października 1995 r. dotyczącą emisji hałasu na zewnątrz instalacji przemysłowych oraz jedno z rozporządzeń wykonawczych — dekret prezesa Rady Ministrów nr 675900 z dnia 14 listopada 1997 r.

123 Jednakże, niezależnie od faktu, iż w dacie wnioskowania o pomoc, tj. dnia 26 marca 1997 r., przepisy te w większości nie były nowe, Ferriere nie powołała w ramach postępowania administracyjnego ani później w niniejszym postępowaniu sądowym norm, które byłyby przewidziane w tych przepisach i do których miałaby dostosować instalację przemysłową dzięki rozpatrywanej inwestycji. Zważywszy na to, że te elementy informacji nie zostały przedstawione i w związku z tym nie mogły zostać wzięte pod uwagę przy podejmowaniu zaskarżonej decyzji, nie mogą być one powoływane w celu rozpatrywania zgodności tej decyzji z prawem (wyrok Trybunału z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie 234/84 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. 263, pkt 11 i pkt 16). Co się zaś tyczy przywołanych przepisów prawa wspólnotowego, z jednej strony wydaje się, iż dyrektywa 86/188 ma na celu informowanie, ochronę i kontrolę medyczną pracowników narażonych na pewne poziomy hałasu w miejscu pracy, lecz nie ustala norm, które powinny być przestrzegane przez przedsiębiorstwa. Z drugiej strony, z akt sprawy nie wynika, jakoby Ferriere wytwarzała odpady niebezpieczne wymienione w dyrektywie 91/689, wobec czego przepisy tej dyrektywy jej nie dotyczą.

124 Należy zatem stwierdzić, iż Ferriere nie była w stanie wskazać — ani w trakcie postępowania administracyjnego, ani nawet w trakcie niniejszego postępowania sądowego — dokładnie do jakich nowych norm obowiązujących w sektorze, w którym prowadzi ona swoją działalność, zamierzała się dostosować dzięki przedmiotowej inwestycji. Argumenty oparte na przepisach prawa wspólnotowego lub prawa krajowego, niezawierających nowości lub pozostających bez związku z przyznaniem spornej pomocy, są w części niedopuszczalne, gdyż zostały przedstawione po raz pierwszy dopiero przed sądem, a w części nieuzasadnione, gdyż pozostają bez związku z rozpatrywaną inwestycją. Siłą rzeczy przeto należy stwierdzić, że Ferriere nie wykazała związku między swoją inwestycją a nowymi normami dotyczącymi jej sektora.

125 Nie ma zatem potrzeby dokonania oceny, czy normy wymienione przez zatwierdzony system pomocy stanowią normy imperatywne czy też pomocnicze ani badania, czy każda norma wprowadzona po uruchomieniu w latach 70. instalacji podlegającej wymianie powinna być kwalifikowana jako nowa — jak utrzymuje Ferriere — skoro skarżąca nie zidentyfikowała norm, do których chciała dostosować swoją instalację. Tak samo argument, zgodnie z którym wytyczne z 1994 r. oraz z 2001 r. pozwalały — dla zachęcenia — na przyznanie pomocy w przypadku braku

norm imperatywnych lub przy założeniu, że inwestycja wykracza poza normy, które powinny być przestrzegane, jest w tym przypadku bezzasadny, gdyż przepisy ustanawiające zatwierdzony system stawiają wymóg, aby inwestycja miała na celu dostosowanie do nowych norm stosowanych w danym sektorze, jeśli ma zostać objęta pomocą.

126 Z powyższych rozważań wynika, iż Komisja słusznie uznała, że sporna pomoc nie może być rozpatrywana jako środek stosowany na podstawie zatwierdzonego systemu, lecz stanowi nowy środek.

127 Co więcej, z powyższego wynika, iż argument Ferriere wymieniony w pkt 102 powyżej, zgodnie z którym Komisja naruszyła zasadę dobrej administracji, wszczynając formalne postępowanie w stosunku do środka stosowanego na podstawie zatwierdzonego systemu, jest oczywiście chybiony.

128 W konsekwencji pierwszy zarzut merytoryczny podlega oddaleniu.

W przedmiocie drugiego zarzutu merytorycznego opartego na tym, że zaskarżona decyzja powinna była zostać podjęta na podstawie wytycznych z 1994 r. a nie wytycznych z 2001 r.

— Argumenty stron

129 Ferriere twierdzi, że jej inwestycja powinna zostać zbadana na podstawie wytycznych z 1994 r., zatem zaskarżona decyzja została oparta na błędnej podstawie prawnej.

Pomoc powinna była zostać oceniona na podstawie kryteriów przewidzianych w wytycznych z 1994 r., a nie w odniesieniu do kryteriów określonych w wytycznych z 2001 r. Komisja naruszyła również zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań w tym względzie.

130 Skarżąca powołuje się na niezgodność z prawem pkt 82 wytycznych z 2001 r. (przywołanego w pkt 12 powyżej), którego wykładni dokonała Komisja. Zdaniem Ferriere, nowe wytyczne mogłyby być stosowane do pomocy już zgłoszonej tylko wtedy, gdyby nie wszczęto jeszcze w stosunku do niej formalnego postępowania.

131 Republika Włoska twierdzi, że pomoc powinna zostać oceniona na podstawie wytycznych z 1994 r., które obowiązywały w momencie przyznania pomocy, tj. w dniu 8 października 1998 r., a nie na podstawie prawa obowiązującego w momencie podjęcia zaskarżonej decyzji.

132 Komisja utrzymuje, że plan pomocy był niezgodny ze wspólnym rynkiem w świetle wytycznych z 2001 r., stąd tym bardziej nie mógł być zatwierdzony na podstawie wytycznych z 1994 r.

133 Ponadto pozwana podnosi, że zarzut niezgodności z prawem pkt 82 wytycznych z 2001 r. nie został podniesiony w skardze, wobec czego jest on niedopuszczalny w świetle przepisów art. 48 § 2 regulaminu Sądu. W każdym razie Komisja uważa, że pkt 82 ogranicza się do stwierdzenia natychmiastowego stosowania nowych przepisów zgodnie z ogólnymi zasadami obowiązywania prawa w czasie, co w żaden sposób nie narusza zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań.

— Ocena Sądu

134 Zgodność ze wspólnym rynkiem planu pomocy mającego na celu ochronę środowiska naturalnego oceniana jest zgodnie z art. 6 WE w związku z art. 87 WE oraz w świetle wytycznych wspólnotowych, które zostały uprzednio przyjęte przez Komisję dla celów takiego badania. Komisja jest faktycznie związana wytycznymi i komunikatami, które wydaje w zakresie kontroli pomocy państw członkowskich, o ile nie odbiegają one od postanowień traktatu i są akceptowane przez państwa członkowskie (wyrok Trybunału z dnia 26 września 2002 r. w sprawie C-351/98 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-8031, pkt 53). W konsekwencji zainteresowane strony są uprawnione do powoływania się na owe wytyczne i komunikaty, zaś Sąd bada, czy Komisja — podejmując zaskarżoną decyzję — trzymała się reguł, które sama na siebie nałożyła (wyrok Sądu z dnia 30 stycznia 2002 r. w sprawie T-35/99 Keller i Keller Meccanica przeciwko Komisji, Rec. str. II-261, pkt 74 i pkt 77).

135 W niniejszym przypadku należy najpierw ustalić, które wytyczne wspólnotowe w sprawie pomocy państwa w zakresie ochrony środowiska naturalnego Komisja była zobowiązana zastosować przy podejmowaniu swojej decyzji.

136 Zarzut niezgodności z prawem — wyraźnie podniesiony w replice — jest dopuszczalny, wbrew temu, co utrzymuje Komisja, ponieważ w pkt 12–18 repliki został jedynie rozszerzony zarzut podniesiony uprzednio w sposób dorozumiany w pkt 54 skargi (zob. analogicznie, wyrok Sądu z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie T-118/96 Thai Bicycle przeciwko Radzie, Rec. str. II-2991, pkt 142).

137 Z pkt 81 i 82 wytycznych z 2001 r. wynika (zob. pkt 12 powyżej), iż weszły one w życie w dniu ich publikacji, która nastąpiła w dniu 3 lutego 2001 r. oraz że Komisja

powinna zatem od tego momentu stosować przepisy tych wytycznych do wszystkich zgłoszonych planów pomocy, nawet jeśli zgłoszenie zostało dokonane przed tą publikacją. W przeciwieństwie do wykładni skarżącej, natychmiastowe stosowanie nowych wytycznych nie zawiera zastrzeżeń i tym samym nie wyklucza takiego przypadku jak niniejszy, w którym wszczęte zostało formalne postępowanie.

138 Z jednej strony wskazania zawarte w pkt 81 i pkt 82, które wzorują się na postanowieniach art. 254 ust. 2 WE dotyczących wejścia w życie rozporządzeń i dyrektyw Rady i Komisji, wynikają z zasady, zgodnie z którą — z zastrzeżeniem wyjątków — akty instytucji są stosowane natychmiast (wyroki Trybunału z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie 270/84 Licata przeciwko Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu, Rec. str. 2305, pkt 31 oraz z dnia 2 października 1997 r. w sprawie C-122/96 Saldanha i MTS, Rec. str. 5325, pkt 12–14).

139 Z drugiej strony, zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań nie mogła tu zostać skutecznie powołana, gdyż dotyczy ona — tak jak zasada pewności prawa — stanów faktycznych dokonanych przed wejściem w życie nowych przepisów (wyrok Trybunału z dnia 15 lipca 1993 r. w sprawie C-34/92 Grusa Fleisch, Rec. str. 4147, pkt 22). Tymczasem Ferriere nie znajduje się w takiej sytuacji, lecz w sytuacji przejściowej; stąd zważywszy na to, że państwo członkowskie zgłosiło plan nowej pomocy Komisji, zwracając się do niej z wnioskiem o zbadanie jej zgodności z przepisami wspólnotowymi, przyznanie środka pomocy zależy od wyniku tego badania. Co więcej, w każdym razie, z uwagi na to, że jedne i drugie wytyczne obowiązujące kolejno po sobie były identyczne co do istoty, jak stwierdzono uprzednio (zob. pkt 77 powyżej), uzasadnione oczekiwania skarżącej nie mogły zostać naruszone.

140 Tym samym zaskarżona decyzja została podjęta zgodnie z prawem na podstawie wytycznych z 2001 r., które weszły w życie w dniu 3 lutego 2001 r.

W przedmiocie trzeciego zarzutu merytorycznego opartego na tym, że inwestycja Ferriere realizowała cel środowiskowy, w związku z czym kwalifikuje się do objęcia pomocą na rzecz ochrony środowiska naturalnego

— Argumenty stron

141 Ferriere twierdzi, że jej inwestycja kwalifikowała się do objęcia pomocą na rzecz ochrony środowiska naturalnego. W istocie inwestycja odpowiada celom polityki wspólnotowej w dziedzinie środowiska naturalnego wymienionym w art. 174 WE oraz stosuje się do przepisów wspólnotowych dyrektyw i zaleceń. Inwestycja pociąga za sobą, w szczególności, poprawę z punktu widzenia zanieczyszczenia atmosferycznego, eliminacji odpadów niebezpiecznych, uciążliwości związanych z hałasem oraz warunków pracy, przy czym te dwa ostatnie punkty zostały wyraźnie wymienione w przepisach ustanawiających zatwierdzony system.

142 Skarżąca utrzymuje także, że możliwe było wyodrębnienie z kosztów całkowitych kosztów przeznaczonych na ochronę środowiska naturalnego; region oszacował je na 11 miliardów ITL z inwestycji wynoszącej 20 miliardów.

143 Komisja błędnie oceniła cel środowiskowy projektu i uznała, w sposób arbitralny, że cel ekonomiczny inwestycji był przeważający, podczas gdy nowa metoda stawiała sobie właśnie za cel ekologiczny charakter systemu produkcji. Skarżąca precyzuje, iż nowa instalacja jest ekonomicznie bardziej wydajna niż stara instalacja, co jest logiczne, niemniej jednak stare urządzenie do walcowania było jeszcze całkiem satysfakcjonujące na płaszczyźnie funkcjonalnej i technologicznej i zostało zastąpione innowacyjnym wyposażeniem w celu wyeliminowania negatywnego oddziaływania starej metody produkcji na środowisko naturalne.

144 Republika Włoska podnosi, że rozpatrywana inwestycja była podyktowana głównie względami związanymi z ochroną środowiska naturalnego.

145 Komisja twierdzi, że pomoc nie była uzasadniona w niniejszym przypadku, gdyż inwestycja byłaby zrealizowana tak czy inaczej z powodów niezwiązanych z ochroną środowiska naturalnego, zaś ograniczenie uciążliwości i zanieczyszczeń stanowiło skutek konieczny i ściśle związany z wyborem ekonomicznym i technologicznym, który to wybór był przeważający i nieunikniony. Poza tym jej zdaniem nie jest możliwe wyodrębnienie dodatkowych kosztów uwarunkowanych aspektem środowiskowym. Komisja dodaje, że dokumenty przedstawione po raz pierwszy na etapie repliki — przy założeniu, że są one dopuszczalne — nie mogą mieć wpływu na kwestię zgodności z prawem zaskarżonej decyzji, podjętej w świetle materiałów przekazanych do jej wiadomości w trakcie postępowania administracyjnego.

— Ocena Sądu

146 Komisja uznała pomoc za niezgodną ze wspólnym rynkiem z powodów przytoczonych w pkt 30 powyżej, według których inwestycja, która zmierzała do zastąpienia starego wyposażenia innowacyjną instalacją, nie była podyktowana celami środowiskowymi, lecz wynikała z logiki ekonomicznej i przemysłowej, co stało na przeszkodzie przyznaniu pomocy z tytułu ochrony środowiska naturalnego. Co więcej, wywiodła ona, że korzyści dla środowiska naturalnego były nierozerwalnie związane z danym działaniem, co nie pozwalało na wyodrębnienie z całkowitych kosztów inwestycji części odpowiadającej ochronie środowiska naturalnego (motywy 29 i 31–33 decyzji).

147 Skorzystanie z przepisów wspólnotowych w zakresie pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego zależy od celu inwestycji, w odniesieniu do której wnioskowane jest działanie pomocowe. Otóż wytyczne z 2001 r. (pkt 36 i pkt 37, przywołane w pkt 10 i pkt 11 powyżej), identyczne pod tym względem z wytycznymi

z 1994 r. (pkt 3.2.1 przywołany w pkt 6 powyżej), wymieniają inwestycje służące ograniczeniu lub wyeliminowaniu zanieczyszczeń bądź uciążliwości albo służące dostosowaniu metod produkcji, przy czym precyzują one, że jedynie dodatkowy koszt inwestycji związany z ochroną środowiska naturalnego kwalifikuje się do objęcia działaniem pomocowym. Kwalifikacja do objęcia działaniem pomocowym na rzecz ochrony środowiska naturalnego inwestycji kierującej się głównie względami ekonomicznymi zakłada, że same te względy nie wystarczają do uzasadnienia inwestycji w wybranej formie.

148 W gruncie rzeczy ze struktury wytycznych z 2001 r., identycznej ze strukturą wytycznych z 1994 r. pod tym względem, że do objęcia pomocą nie kwalifikuje się każda inwestycja, która dostosowuje instalację do norm — imperatywnych czy też nie — krajowych lub wspólnotowych, która wykracza poza takie normy lub która jest realizowana w przypadku braku jakichkolwiek norm, lecz jedynie taka inwestycja, która za cel stawia sobie właśnie pozytywne oddziaływanie na środowisko naturalne.

149 Komisja mogła zatem uznać plan za niezgodny ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim nie spełniał on tego wymogu.

150 W konsekwencji bez znaczenia jest fakt, na który wskazuje skarżąca, iż jej inwestycja przynosi poprawę z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego, podobnie jak fakt, że zaskarżona decyzja uznała istnienie korzyści wynikających z inwestycji z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego lub zdrowia i bezpieczeństwa pracowników.

151 Oczywiście możliwe jest, że projekt ma jednocześnie na celu poprawę wydajności ekonomicznej oraz ochronę środowiska naturalnego, jednakże istnienie tego drugiego celu nie może wynikać z prostego stwierdzenia, że nowe wyposażenie wywiera mniejszy negatywny wpływ na środowisko naturalne niż stare wyposażenie, co może stanowić jedynie skutek dodatkowy wynikający ze zmiany technologii

dokonanej w celu ekonomicznym lub wynikający z odnowienia zużytego materiału. Aby móc uznać w podobnym przypadku częściowe istnienie środowiskowego celu inwestycji, na którą ma być przyznana pomoc, należy wykazać, iż taka sama wydajność ekonomiczna mogła zostać uzyskana za pomocą mniej kosztownego wyposażenia, lecz bardziej szkodliwego dla środowiska naturalnego.

152 Rozstrzygnięcie sporu nie zależy zatem od kwestii, czy inwestycja przynosi poprawę z uwagi na środowisko naturalne, czy też wykracza poza istniejące normy środowiskowe, lecz — przede wszystkim — od kwestii, czy była ona realizowana w celu przyniesienia takiej poprawy.

153 W tym względzie skarżąca twierdzi, iż nowa metoda stawiała sobie za cel ekologiczny charakter systemu produkcji, co przedstawiały w sposób szczegółowy załączniki B i C do jej wniosku o pomoc z dnia 26 marca 1997 r. Dokumenty te świadczą o postępie technologicznym, jaki nowa metoda oznacza dla produkcji siatki stalowej spawanej, która to metoda jest całkowicie zautomatyzowana i skutkuje ograniczeniem hałasu powodowanego przez instalację oraz wyeliminowaniem emisji pyłów. Potwierdzają one zatem korzyści związane z taką instalacją z punktu widzenia ekonomicznego i przemysłowego; korzyści, które wystarczają, by uzasadnić decyzję o realizacji inwestycji.

154 Ferriere utrzymuje także, iż jej wcześniejsza instalacja funkcjonowała jeszcze w sposób całkiem zadowalający, kiedy zdecydowała się ona na jej zastąpienie w celu zastosowania innowacyjnej techniki eliminującej szkodliwe oddziaływanie starej metody produkcji na środowisko naturalne. W związku z tym dokumenty przedstawione po raz pierwszy w replice, które zatem nie były podane do wiadomości Komisji w trakcie postępowania administracyjnego, nie mogą mieć wpływu na kwestię zgodności zaskarżonej decyzji z prawem (zob. ww. wyrok w sprawie Belgia przeciwko Komisji, pkt 16). Zresztą dokumenty te pokazują wyraźnie, że przedsiębiorstwo zamierzało już w latach 1993–1994 zaopatrzyć się w nową, innowacyjną instalację. Ponadto okoliczność, która wydaje się być przyznana przez Komisję w motywie 29 zaskarżonej decyzji, iż nowe urządzenie do walcowania nie skutkowało wzrostem zdolności produkcyjnej, nie ustala istnienia celu środowiskowego inwestycji.

155 Ostatecznie wydaje się, iż Ferriere od ponad 25 lat posiadała wyposażenie, które chciała zastąpić nową instalacją wykorzystującą technologicznie innowacyjną metodę produkcji, z którą wiązała się optymalna wydajność nowoczesnego wyposażenia dla środowiska naturalnego. Siłą rzeczy przeto należy stwierdzić, iż inwestycja jest wynikiem decyzji przedsiębiorstwa o modernizacji aparatury produkcyjnej i że byłaby ona zrealizowana w tej formie tak czy inaczej.

156 W konsekwencji Komisja nie popełniła błędu w ocenie, uznając, iż nie zostało wykazane, że inwestycja realizowała cel czysto środowiskowy. Komisja mogła słusznie uznać, iż korzyści inwestycji dla ochrony środowiska naturalnego były nierozerwalnie związane z tą nowatorską instalacją. W związku z tym jej ocena nie była arbitralna. Co więcej, analiza korzyści inwestycji z punktu widzenia warunków pracy nie zawiera w sobie sprzecznych twierdzeń, co zarzuca skarżąca, mając na uwadze fakt, iż zgodnie z pkt 6 wytycznych z 2001 r. działania podejmowane w celu poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy nie są objęte zakresem tych wytycznych.

157 Po drugie, zaskarżona decyzja, poza stwierdzeniem braku celu środowiskowego inwestycji, podnosi, iż koszt inwestycji przeznaczony na ochronę środowiska naturalnego nie mógł zostać wyodrębniony z całkowitych kosztów operacji. Stąd ten argument zaskarżonej decyzji nie jest zbyteczny, gdyż cel środowiskowy inwestycji mógłby zostać wywiedziony z istnienia dodatkowych kosztów planowanego projektu ustalonych w odniesieniu do innego hipotetycznego projektu, pozwalającego na uzyskanie takiej samej wydajności ekonomicznej w mniej korzystnych warunkach z punktu widzenia środowiska naturalnego (zob. pkt 151 powyżej).

158 W tej kwestii Ferriere podnosi, iż element środowiskowy jej inwestycji odpowiada części kosztu całkowitego rozpatrywanej inwestycji, która została uznana przez region autonomiczny Fruli-Wenecja Julijska za kwalifkującą się do objęcia pomocą, to jest 11 miliardów ITL (5,68 milionów EUR).

159 Ferriere — wezwana przez Sąd na piśmie, o czym była mowa w pkt 35 powyżej, do sprecyzowania elementów, na podstawie których dodatkowy koszt inwestycji na rzecz ochrony środowiska naturalnego został wyceniony na 11 miliardów ITL z 20 miliardów stanowiących całkowity koszt inwestycji — ograniczyła się do odesłania do oceny dokonanej przez region. Na rozprawie skarżąca przyznała, iż trudno było dokonać rozróżnienia, zważywszy na to, że chodziło o metodę produkcji, która sama w sobie poprawia ochronę środowiska naturalnego, oraz wskazała, że region wykluczył koszty o charakterze podstawowym.

160 Pisma Ferriere adresowane do regionu, z dnia 26 maja oraz z dnia 26 czerwca 1998 r., dołączone do akt sprawy, które przedstawiają szczegółowy budżet inwestycji w jego różnych składnikach, nie dostarczają odpowiedzi na postawione pytanie. Sądowi nie zostało udzielone żadne uzupełniające wyjaśnienie, które by pozwoliło zrozumieć metodę zastosowaną w celu ustalenia, że wymieniona powyżej kwota 11 miliardów ITL odpowiada kosztowi inwestycji związanemu ze środowiskiem naturalnym. Choć można zrozumieć trudność w wyodrębnieniu tego kosztu w takim przypadku jak ten rozpatrywany, w którym korzyści dla środowiska naturalnego są ściśle powiązane z metodą produkcji, zasady ustanowione w wytycznych z 2001 r., podobne do tych z wytycznych z 1994 r., wykluczają możliwość, by całkowity koszt inwestycji kwalifikował się do objęcia pomocą oraz nakazują ustalenie kosztów dodatkowych przeznaczonych na osiągnięcie celu ochrony środowiska naturalnego.

161 Jednakże ani skarżąca, ani Republika Włoska nie przedstawiły wyjaśnień w tym przedmiocie. W szczególności nie wskazały one toku rozumowania przyjętego przez region autonomiczny Fruli-Wenecja Julijska w celu określenia kwoty inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą.

162 W konsekwencji Komisja mogła zgodnie z prawem przyjąć w zaskarżonej decyzji, że nie było możliwe wyodrębnienie z inwestycji kosztów przeznaczonych istotnie na ochronę środowiska naturalnego.

163 Wobec tego Komisja słusznie uznała, że inwestycja Ferriere nie kwalifikowała się do objęcia pomocą na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

164 Z powyższych rozważań wynika, iż Komisja mogła zgodnie z prawem uznać pomoc za niezgodną ze wspólnym rynkiem. Ferriere i Republika Włoska nie mają zatem uzasadnionych podstaw do tego, by żądać stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji. Wobec tego wnioski zmierzające do stwierdzenia nieważności tej decyzji podlegają oddaleniu.

**Co do wniosku o naprawienie rzekomej szkody**

*Argumenty stron*

165 Ferriere twierdzi, że poniosła szkodę wskutek wydania zaskarżonej decyzji niezgodnej z prawem, która narusza swobodę działalności gospodarczej i prawo własności, jak również wskutek wszczęcia formalnego postępowania i okresu potrzebnego do jego zakończenia. Nie mogąc rozporządzać pomocą, którą region był gotowy jej przyznać, musiała ona zaciągnąć pożyczkę w celu sfinansowania inwestycji i została pozbawiona możliwości wykorzystania do innych celów pożyczonej kwoty.

166 Skarżąca żąda wyrównania strat za okres, w którym nie mogła rozporządzać pomocą. Odszkodowanie powinno odpowiadać kwocie umożliwiającej zapłatę odsetek ustawowych i wyrównanie dewaluacji waluty oraz powinno być obliczone od dnia 26 kwietnia 1999 r., to jest od końca terminu wynoszącego dwa miesiące liczonego od otrzymania zgłoszenia tj. od dnia 25 lutego 1999 r., w którym to dniu Komisja powinna była uznać zgodność pomocy ze wspólnym rynkiem.

167 Komisja twierdzi, że nie są spełnione warunki do pociągnięcia jej do odpowiedzialności. Wskazuje ona, iż spośród praw podstawowych jedynie te, które chronią pewność prawa i uzasadnione oczekiwania, mogłyby teoretycznie zaliczać się do kategorii przepisów, których naruszenie może skutkować odpowiedzialnością

instytucji. Co więcej, w niniejszym przypadku nie zachodzi poważne i oczywiste naruszenie. Poza tym, skarżąca nie wykazała naruszenia swobody działalności gospodarczej czy też prawa własności.

168 Ponadto Komisja podnosi, iż rzekome szkody nie są pewne ani nie można ich ustalić, zważywszy na to, że przedsiębiorstwa nie dysponują prawem otrzymania pomocy państwa, tym bardziej w ściśle określonej dacie. Pozwana dodaje, iż — przy założeniu, że pomoc była objęta zatwierdzonym systemem — opóźnienia w jej wypłacie nie można przypisywać Komisji, lecz władzom włoskim, które podjęły decyzję o zgłoszeniu pomocy, a następnie o zawieszeniu jej wypłaty. Wniosek o zapłatę odsetek za opóźnienie jest bezzasadny, gdyż chodzi tu o naprawienie szkody. Wreszcie, co się tyczy deprecjacji waluty, faktyczne powstanie szkody nie zostało ustalone.

*Ocena Sądu*

169 Wniosek o odszkodowanie Ferriere, złożony na podstawie art. 235 WE i art. 288 WE, powołuje się na odpowiedzialność pozaumowną Wspólnoty z tytułu szkody, która została jej wyrządzona wskutek wydania zaskarżonej decyzji niezgodnej z prawem.

170 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, warunkiem pociągnięcia Wspólnoty do odpowiedzialności pozaumownej jest udowodnienie przez stronę skarżącą, że zachowanie zarzucane danej instytucji jest niezgodne z prawem, że szkoda rzeczywiście powstała i że między tym zachowaniem a dochodzoną szkodą zachodzi związek przyczynowo-skutkowy (wyrok Trybunału z dnia 29 września 1982 r. w sprawie 26/81 Oleifici Mediterranei przeciwko EWG, Rec. str. 3057, pkt 16 oraz wyrok Sądu z dnia 28 listopada 2002 r. w sprawie T-40/01 Scan Office Design przeciwko Komisji, Rec. str. II-5043, pkt 18). Ponieważ jedna z tych przesłanek nie jest spełniona, skarga podlega oddaleniu w całości bez konieczności badania pozostałych przesłanek odpowiedzialności (wyrok Trybunału z dnia 15 września 1994 r. w sprawie C-146/91 KYDEP przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. I-4199, pkt 19 i pkt 81 oraz wyrok Sądu z dnia 20 lutego 2002 r. w sprawie T-170/00 Förde-Reederei przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-515, pkt 37).

171 Zważywszy na to, że pierwsza przesłanka, od spełnienia której zależy pociągnięcie Wspólnoty do odpowiedzialności pozaumownej w rozumieniu art. 288 akapit drugi WE, dotycząca niezgodności z prawem zaskarżonego aktu, nie została spełniona, wniosek o odszkodowanie podlega oddaleniu w całości bez konieczności badania pozostałych przesłanek tej odpowiedzialności, to jest rzeczywistego powstania szkody i występowania związku przyczynowo-skutkowego między zachowaniem Komisji a dochodzoną szkodą.

172 Z powyższych rozważań wynika, iż skarga podlega w całości oddaleniu.

**W przedmiocie kosztów**

173 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu Sądu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponadto art. 87 § 4 tego regulaminu przewiduje, iż państwa członkowskie, które wstąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają własne koszty.

174 Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, zgodnie z żądaniem Komisji należy obciążyć ją jej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Komisję.

175 Zgodnie z art. 87 § 4 powyższego regulaminu Republika Włoska pokrywa własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI (czwarta izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

1) **Skarga zostaje oddalona.**

2) **Skarżąca zostaje obciążona własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Komisję.**

3) **Republika Włoska pokrywa własne koszty.**

Legal Tiili Meij

Vilaras Forwood

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 18 listopada 2004 r.

Sekretarz

H. Jung

Prezes

H. Legal